

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905. Första Kammaren. N:o 32.

Fredagen den 7 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 31 nästlidne månad.

Anmäldes och bordlades Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 7, i anledning af väckt motion om försäljning af s. k. välgörenhetsfrimärken till förmån för Svenska nationalföreningen mot tuberkulos.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 55, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag rörande afgäld från afsöndrad lägenhet, dels ock en med föranledande af berörda proposition afgifven motion;

n:o 56, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utförande och nyttjande af elektrisk anläggning för telegrafering eller telefoning utan tråd; och

n:o 57, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Vid föredragning af statsutskottets den 5 innevarande månad bordlagda memorial:

n:o 65, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens åttonde hufvudtitel, och

n:o 66, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning af väckt motion om anslag till vice härads höfdingen G. E. Fahlerantz, godkändes de i dessa memorial föreslagna voteringspropositioner.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 5 innevarande april bordlagda utlåtanden n:is 67—80 äfvensom första särskilda utskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 1 och 2.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att Första Kam-marens tillfälliga utskotts under sammanträdet bordlagda utlåtande, n:o 7, skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,50 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 8 april, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Westring* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående godkännande af uppgjordt förslag i fråga om uppförande vid Vänersborgs hospital och asyl för Älfsborgs läns räkning af en upptagningsanstalt för sinnessjuka;

2:o) angående ändrad lydelse af § 13 i förnyade nådiga aflöningsreglementet för tjänstemän och betjante vid statens järnvägar den 3 maj 1901;

3:o) angående inköp för telegrafverkets behof af vissa fastigheter; samt

4:o) angående pension åt biträdande läkaren vid Stockholms hospital E. L. Fagergrens änka Sofia Charlotta Augusta Fagergren, född Lindblom, samt uppsyningsmannen vid Vadstena hospital och asyl P. A. Hvarfners änka Augusta Josefina Hvarfner, född Svensson.

Herr statsrådet *Virgin* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående nytt öfningsfält för arméns i Stockholm eller dess närhet förlagda trupper samt försäljning af två områden af Norra Djurgården;

2:o) med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge; samt

3:o) angående ökning af lånefonden för rederinäringens understödjande.

Justerades protokollet för den 1 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtande, n:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslag till sjöförsvaret.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts under gårdagen bordlagda utlåtande, n:o 7.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 5 och 7 innevarande april bordlagda utlåtanden:

n:o 67, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af förra militiebostället Forstena n:o 1 med Önan n:o 1 och Femtungan n:o 1 i Älfsborgs län,

n:o 68, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den under Kungsörs norra kungsladugård dagsverkskyldiga lägenheten Borgvik n:o 1 i Västmanlands län,

n:o 69, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af två till förra militiebostället Lilla Svedala n:is 1, 5, 18 och 19 i Malmöhus län hörande områden,

n:o 70, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga lägenheter under förra militiebostället Klings-
torp n:o 1 i Kristianstads län,

n:o 71, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter affidne muraren P. Ömans hustru Maria Amalia Öman, född Karlström,

n:o 72, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till förra militiebostället Torsjö n:o 1 jämte Falstorp n:o 1, ett torp, i Östergötlands län hörande lägenheter och torp,

n:o 73, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra häradshöfdingbostället Hårnum n:o 1 i Älfsborgs län hörande utmarksskifte,

n:o 74, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse från Svartsjö kungsladugård af mark för fattighus m. m. åt Sånge kommun,

n:o 75, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till förra militiebostället Ulfvestorp n:o 1 Storegård i Älfsborgs län hörande områden,

n:o 76, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre till lotten n:o 1 af förra militiebostället Tvängstorp n:o 3 i Kristianstads län hörande lägenheter,

n:o 77, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till lotten n:o 2 af förra militiebostället Tvängstorp n:o 3 i Kristianstads län hörande lägenhet,

n:o 78, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af Roma klostrets kungsgård i Gottlands län,

n:o 79, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa lägenheter från indragna militiebostället Löfvestads kungsgård n:o 46 i Malmöhus län, samt

n:o 80, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, angående försäljning af vissa områden från förra militieboställena Raskarum n:is 6, 8 och 9 samt Raskarum n:is 3 och 5 i Kristianstads län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo första särskilda utskottets den 5 och 7 i denna månad bordlagda utlåtande, n:o 1, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition n:o 21 med förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, dels ock inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

Särskilda utskottet hade till förberedande behandling förehåft:

I:o) Kungl. Maj:ts proposition, n:o 21, däri Kungl. Maj:t, med öfverlämnande af de i statsrådet och högsta domstolen i ämnet förda protokoll, till Riksdagens pröfning och antagande hänskjutit propositionen bilagdt förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891; och

II:o) nedannämnda inom Riksdagen i anledning af berörda proposition väckta motioner, nämligen

A) af *mera allmänt innehåll*:

n:o 182 i Andra Kammaren, af herr *J. Olofsson*, med hvilken, beträffande motionens syfte, en annan af kammarens ledamöter instämt, om afslag å Kungl. Maj:ts proposition och skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag om väghållningsbesvärets öfverflyttande till väsentlig del å statsverket; och

n:o 203, likaledes i Andra Kammaren, af herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, om införande i väglagen af bestämmelser rörande rätt för de väghållningsskyldige inom ett distrikt att besluta om användning af entreprenadsystem för underhållet af distriktets samtliga allmänna vägar m. m.; i hvilken motions syfte sexton af Andra Kammarens ledamöter instämt; samt

B) *med förslag allenast till ändringar i eller tillägg till vissa angifna paragrafer i väglagen enligt vare sig den af Kungl. Maj:t föreslagna eller nuvarande lydelse*:

i *Första Kammaren*:

n:o 43, af herr *E. Hägglund*, i fråga om 65 §;

i *Andra Kammaren*:

n:o 183, af herr *C. Sandquist*, beträffande 63 §;

n:o 187, af herr *E. O. Magnusson* i Tumhult, med hvilken två af kammarens ledamöter instämt, i fråga om 33 §;

n:o 188, af herr *G. Lindgren* i Islingby med instämmande af elfva andra af kammarens ledamöter, rörande 35 §;

n:o 190, af herr *P. Nilsson* i Bonarp, likaledes angående 35 §;

n:o 191 af herrar *J. W. Bengtsson* i Häradsköp och *C. G. Johansson* i Aflösa, beträffande 35, 47 och 59 §§;

n:o 192, af herr *J. A. Jonsson* i Hökhult, i afseende å 35, 47 och 60 §§;

n:o 193, af herr *J. M. Johansson* i Mellbyn, beträffande 60 §;

n:o 195, af herr *J. Ström* i Transtrand, i fråga om samma §;

n:o 196, af herr *J. Bromée* i Billsta, beträffande 35 §;

n:o 197, af herr *G. Jansson* i Krakerud, med hvilken en annan af kammarens ledamöter instämt, rörande samma §;

n:o 200, af herrar *E. A. Lindblad* och *E. G. H. Åkertund*, beträffande 35, 47, 52, 57, 60 och 63 §§;

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)

n:o 202, af herr *C. J. Berggren*, i fråga om 52, 63 och 70 §§;
n:is 206 och 222, af herr *P. O. Lundell*, vidkommande 2, 57,
60, 62, 63 och 70 §§;
n:o 216, af herr *C. J. Öberg*, i afseende å 52 §;
n:o 224, af herr *H. Andersson* i Grimbo, rörande 12 och 62 §§; och
n:o 233, af herr *vice talmannen P. Pehrson*, beträffande bestäm-
melsen om tiden för den föreslagna lagens trädande i kraft.

Utskottet hade i första punkten af föreliggande utlåtande på anförda grunder hemställt, att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 icke kunnat i oförändradt skick af Riksdagen antagas, måtte — i anledning af berörda förslag äfvensom motionerna n:o 43 af herr *Hägglund*, n:o 183 af herr *Sandquist*, n:o 188 af herr *Lindgren* i Islingby, n:o 190 af herr *Nilsson* i Bonarp, n:o 191 af herrar *Bengtsson* i Häradsköp och *Johansson* i Aflösa, såvidt denna motion afser 35 § väglagen, n:o 192 af herr *Jonsson* i Hökhult, i hvad denna motion angår 35 och 60 §§, n:o 193 af herr *Johansson* i Mellbyn, n:o 195 af herr *Ström* i Transtrand, n:o 196 af herr *Bromée* i Billsta, n:o 197 af herr *Jansson* i Krakerud, n:o 200 af herrar *Lindblad* och *Åkerlund*, sistnämnda motion i hvad den rör 35, 47 och 57 §§, n:o 202 af herr *Berggren*, n:o 203 af herr *Ericsson* i Ofvanmyra n:o 224 af herr *Andersson* i Grimbo och n:o 233 af herr *vice talmannen Pehrson*, men med afslag å motionerna n:o 182 af herr *Olofsson*, i hvad den afser ogillande af Kungl. Maj:ts proposition, n:o 187 af herr *Magnusson* i Tumhult, n:o 191 af herrar *Bengtsson* i Häradsköp och *Johansson* i Aflösa beträffande 47 och 59 §§, n:o 192 af herr *Jonsson* i Hökhult, i hvad denna motion afser 47 §, n:o 200 af herrar *Lindblad* och *Åkerlund*, såvidt denna motion rör 52, 60 och 63 §§, n:is 206 och 222 af herr *Lundell* samt n:o 216 af herr *Öberg* — för sin del antaga »lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891», af den lydelse utskottets utlåtande utvisade.

Vid utlåtandets föredragning begärdes ordet af

Herr *Sjöcrona*, som yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att utskottets betänkande föredrages punktvis; att af det i 1 § intagna lagförslaget först föredragas hvar efter annan, 6, 59 och 64 §§ och därefter öfriga paragrafer jämte kapitel och öfverskrifter i ordningsföljd; att af de särskilda paragraferna ej uppläsas andra än de, beträffande hvilka uppläsning begäres; att, sedan lagförslaget blifvit genomgånget detsammans ingress och rubrik samt därefter utskottets hemställan föredrages; äfvensom att, för den händelse lagförslaget kommer att i vissa delar återremitteras, utskottet lämnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de paragrafer, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jämk-

ningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunna föränledas.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Punkten 1.

Utskottets förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

6 §.

Denna paragraf hade i förslaget följande lydelse:

»I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksfastighet, hvartill äfven hänföras staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills förunnad frihet från väghållningsbesväret;

b) frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde;

c) all annan fastighet, hvarför bevillning till staten utgöres och hvars taxeringsvärde uppgår till minst åtta hundra kronor, äfvensom staten tillhörig dylik fastighet, såvidt inkomst däraf drages och taxeringsvärdet uppgår till minst nyssnämnda belopp;

d) inkomst, som uppgår till minst ett tusen kronor och hvarför bevillning till staten utgöres, dock med undantag för inkomst, som förvärfvas genom arrende af staten tillhörig jordbruksfastighet.»

Vid *mom. d)* af förevarande paragraf hade reservation afgifvits af herr *Cederberg*, med hvilken instämt herr *von Oelreich*, och som yrkat afslag å Kungl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta ändringsförslag i denna del.

Herr *Cederberg*: De af herrarna, som genomgått utskottets betänkande noggrannare, behagade finna, att jag i afseende å 6 § haft en från utskottet afvikande mening. 6 § handlar om de beskattningsföremål, som skola deltaga i vägunderhållet. Enligt nu gällande lag hafva från deltagande i vägunderhållet varit befriade vissa slag af inkomst, såsom inkomst af skeppsrederi och sjöfart, af järnvägs- och kanaldrift, af lön och pension eller därmed likställda titlar m. fl. Kungl. Maj:t har nu härutinnan hemställt om den förändring, att inkomst af skeppsrederi och sjöfart, af järnvägs- och kanaldrift samt af lön och pension eller dylikt skulle åläggas skattskyldighet i detta hänseende. Nu bestämmes visserligen icke graden af skattskyldigheten i 6 §, utan i 59 §, hvilken icke ännu är föredragen; men då motiven för mitt afslagsyrkande å 6 § äro

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.
(Forts.)

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

hämtade från 59 §, anhåller jag att få därom yttra så mycket, som kräfves för att motivera afslagsyrkandet.

Lika med utskottet och Kungl. Maj:t anser jag det verkligen vara billigt och rättvist, att nämnda nu fritagna slag af inkomst äfven deltaga i utgörandet af vägskatt. Man kan ju säga, att den, som idkar sjöfart eller järnvägsdrift, icke nöter på vägarna; men det är väl icke blott de, som omedelbart för egen del begagna vägarna, som böra deltaga i deras underhåll, utan äfven de, som på annat sätt hafva fördel af vägarnas tillvaro. Och det lär väl icke kunna förnekas, att dessa nämnda näringar hvar för sin rörelse äro väsentligen beroende af ett godt och välordnad vägnet. Detsamma gäller äfven om lön- och pensionstagare.

Men alldeles jämställda lära dock icke de särskilda grupperna af skattdragande kunna anses. Den, som idkar yrke eller näring, lägger naturligtvis på sina kunder de skatter, som af honom utkrävas, och måste göra det för att kunna beräkna priset på sin vara eller sitt arbete. Annorlunda är det med löntagarna. Deras inkomster kunna icke ökas genom sådana utvägar, som stå industriidkare m. fl. till buds, ty lönerna äro i regel fixerade till beloppet; och om också beträffande en del löntagare i enskild tjänst gäller, att deras arbetsgifvare betala alla de underlydandes skatter, så är detta dock icke fallet med de flesta och särskildt icke med dem, som äro i statens tjänst. De måste själfva betala sina skatter. Sant är, att för dessa sistnämnda en löneförbättring kan ernås genom Riksdagens medverkan, men herrarna veta lika väl som jag, att dylika framställningar icke röna mycken sympati och icke så lätt låta sig genomföras.

Icke dess mindre anser jag, som sagdt, äfven dessa hittills från vägskatt befriade grupper af skattdragande böra deltaga i skattens utgörande; men det är det sätt, hvarpå bidragen skulle utgå, som enligt min mening gör det omöjligt att, hvad löntagare angår, biträda Kungl. Maj:ts och utskottets förslag. Som herrarna veta, grundar sig vägskatten på bevillningen; och det är nog för den, som något studerat hithörande frågor, väl bekant, att de skatter, som utgå efter bevillningen, trycka ojämnt. I stort sedt, kan man säga, har man ännu icke med bevillningen träffat den rätta bidragsproportionen mellan inkomst af fastighet och annan inkomst. Det har jag många gånger erfarit, då fråga varit om granskning af de kommunala skatterna, hvilka ju också grundas på bevillningen. Bjärtast träder detta i dagen inom de kommuner, som bestå så godt som uteslutande af mycket små fastigheter med låga taxeringar och där den beskattade inkomsten af arbete gäller endast en eller annan af kommunens medlemmar.

Det har därför synt mig af vikt att se till, huru den af Kungl. Maj:t föreslagna beskattningsgrunden skulle komma att verka inom vissa kommuner, där jag förut visste, att kommunalskatten verkade ojämnt. Gifvet är, att dessa mina undersökningar ha gällt väghållningsdistrikt, som utgöra undantagsfall — de äro valda med afsikt just för att där ojämnheterna träda skarpast i dagen. Men det

finnes nog ojämnheter äfven på en mängd andra håll, ehuru icke så frappanta som i undersökta fallen.

Det ena exemplet, jag vill anföra, är Tärna väghållningsdistrikt i Västerbottens län. Hittilldags ha där icke funnits vägar och således ej heller något vägunderhåll; men de af herrarna, som varit med i Riksdagen längre, erinra sig nog, att för några år sedan Riksdagen medgaf anläggning af en väg i Tärna på samma villkor, under hvilka i år beslutits anläggning af väg i Enontekis socken. Denna väg i Tärna är nu i det närmaste färdig och omfattar omkring 42 kilometer. Bland villkoren för vägens anläggning på statens bekostnad ingick, att de väghållningsskyldiga i Tärna skulle bekosta vägens underhåll för framtiden. Nu kan man ju ännu icke veta, hvad detta kommer att belöpa sig till på öret, eller stöda sig på några officiella siffror; men jag har personlig kännedom om förhållandena däruppe så pass, att jag genom jämförelse med andra närliggande distrikt, hvilkas förhållanden jag i grund känner, har kunnat göra en beräkning af hvad vägunderhållet i Tärna bör komma att belöpa sig till. Och resultatet är, att kostnaden därför bör blifva minst den låga siffran af 14 öre per meter, däri inräknadt både vinter- och sommarunderhållet. För att nu herrarna ej skola behöfva lita blott på min subjektiva värdering i detta fall, vill jag nämna, att till alldeles samma siffra kommer man, om man tager medeltalet af vägunderhållskostnaden i de Tärna å tre sidor närmast omgifvande grannsocknarna — på den fjärde gränsar Tärna, som bekant, till konungariket Norge.

Men äfven med denna låga beräkning af vägunderhållet, som enligt min bestämda öfvertygelse kommer att i verkligheten öfverskridas, skulle vägskatten per fyrk i Tärna, med fyrktalet beräknadt efter de senaste för mig tillgängliga taxeringslängderna för år 1902, blifva 4 kronor 70 öre per fyrk — således nära nog dubbelt så högt som i det förut hårdast tryckta distriktet. Och huru detta oerhörda belopp per fyrk skulle drabba de i Tärna bosatte, som endast med penningar skola bidra till vägunderhållet, framgår däraf, att prästen i församlingen, som år 1902 var taxerad för en kontant lön af 2,250 kronor, skulle därför få i vägskatt betala 352 kronor 50 öre. Läger man därtill, att han samma år trycktes af kommunalskatt till belopp af 213 kronor 75 öre, skulle han således af de 2,250 kronornas lön nödgas i kommunal- och vägskatt betala sammanlagdt 566 kronor 25 öre. Herrarna torde lika med mig erkänna, att detta är en absolut olämplig beskattning.

Ett annat väghållningsdistrikt, som utgjorde föremål för min undersökning, var just det af mig nyss nämnda Enontekis. Som herrarna veta, finnes där ännu ej något vägunderhåll, men, när den i år beslutade vägen blir färdig, få de 41 kilometer att underhålla. Efter samma beräkningsgrunder, som jag nyss angifvit, skulle utgifterna till vägskatt inom denna socken komma att per vägfyrk utgöra 6 kronor 25 öre, således väsentligt högre än den af mig nyss angifna siffran för Tärna. För en inkomst af exempelvis 3,000 kronor skulle sålunda i Enontekis komma att erläggas 625 kronor i vägskatt.

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Jag har ej hunnit få reda på, huru höga kommunalutskylderna där äro; men läggas de till, torde af en sådan inkomst som den nyss nämnda omkring tredjedelen komma att åtgå allenast för dessa två skatter. Och för öfrigt stannar det icke därvid, ty naturligtvis äro de hittills beslutade vägarna icke de enda, som komma att byggas i dessa distrikt. I Tärna pågå redan undersökningar för byggande af ytterligare vägar, som naturligtvis komma att i sinom tid öka utgifterna för vägunderhållet. Och i Enontekis har jag personligen för åtskilliga år sedan på grund af Konungens befallningshafvandes förordnande undersökt en tilltänkt väg på 13 mil eller 130 kilometer. Kommer den vägen till utförande helt eller delvis, blir naturligtvis vägs-katten i denna socken oerhördt tryckande för andra beskattnings-föremål än fastighet.

Nu invänder man: ja, detta är fullkomligt riktigt, men fastigheterna i dessa socknar drabbas i samma proportion, och allt hvad som nu anförts gäller sålunda i lika mån om fastigheterna. Nej, mina herrar, det är icke så förhållandet; där träder i dagen just denna ojämnhet, denna missproportion mellan beskattningen af fastighet och beskattningen af inkomst, som jag förut antydt. — I sådana distrikt som de af mig nämnda visar sig detta klarast.

Nu är det kanske några, som vilja trösta sig med att enligt 60 §, sådan denna af Kungl. Maj:t föreslagits och af utskottet tillstyrkts, särskildt statsunderstöd skall kunna lämnas de hårdast betungade väghållningsdistrikten, att utgå af medel, som Riksdagen kan ställa till Kungl. Maj:ts förfogande. Ja, det är riktigt, att så skulle kunna ske; men, får man antaga, att föredragande departementschefen har riktigt återgifvit idén med detta särskilda statsunderstöd, så skulle detta kunna tillgodokomma ett väghållningsdistrikt endast för viss, kortare tid — man skulle sålunda kanske först få sju hårda år, sedan sju litet fetare och så sju hårda år igen. Icke är det på den vägen, man kan hjälpa dessa distrikt.

Nu har utskottet i fråga om detta af utskottet tillstyrkta särskilda understöd icke alldeles accepterat den af departementschefen uttalade åsikten, utan yttrat, att dylikt understöd skulle under vissa förhållanden kunna blifva permanent, åtminstone för den tid, som missförhållandena inom ett distrikt fortfara. Jag medger, att däri kunde ligga en räddning för sådana kommuner som de af mig nämnda; men medel till dylika understöd finnas ännu icke — de skulle begäras hos Riksdagen och anslås, möjligen först efter gemensam votering. Och det kan då hända, att, om speciellt för dessa socknar det begäres permanenta understöd, man svarar: nej, de fingo ju sina vägar på det uttryckliga villkor, att de skulle själfva svara för underhållet. Det kan sålunda vara att befara, att detta särskilda understöd blir för distrikten i fråga endast en vacker dröm och ingenting annat.

Jag tror mig härmed hafva visat, att fall finnas inom riket, där en vägs-katt, utgående enligt den af Kungl. Maj:t föreslagna beskattningsgrunden, icke skulle kunna utkrävas. Och sannolikt är det flera orter, där skatten skulle verka om icke lika, så dock i viss

mån ojämnt och så ojämnt, att den äfven där måste med skäl be-
tecknas såsom obillig.

Detta kan icke hjälpas på annat sätt, än att man söker utfinna
andra grunder för vägskattens utgående än de i 59 § bestämda.
Och det är, intill dess sådant skett, som jag ansett väglagens nu-
varande bestämmelser i denna del böra fortfarande tillämpas. Hvad
åter angår förslaget om fördubblad vägskatt för annan fastighet än
jordbruksfastighet har jag intet att däremot invända. På grund
däraf anhåller jag, herr talman, om bifall till Kungl. Maj:ts af ut-
skottet accepterade förslag till § 6, dock med den afvikelse, att
mom. d) bibehålles vid sin nuvarande lydelse.

Herr Petersson, Lorentz: Jag ber få tillkännagifva, att om
jag fått vara med om behandlingen af denna paragraf inom utskottet,
skulle äfven jag i likhet med herrar Cederberg och von Oelreich
reserverat mig i afseende på mom. d. I Kungl. Maj:ts proposition
lämnas en redogörelse för skälen för och emot ändring af nu be-
stående ordning i detta hänseende. Jag kan icke finna annat än att
skälen för bibehållande af nuvarande ordning äro tyngre än skälen
för en förändring. Jag vill nu icke närmare ingå på en granskning
af de nämnda skälen — de stå återgifna på sidorna 33—40 i be-
tänkandet — men jag skall be att särskildt få framhålla hvad där
står på 35:te sidan: »Ur skatteförmågans synpunkt har gentemot
Riksdagens uttalande framhållits, att många af dem, som skulle träffas
af lagändringen i fråga, vore personer, hvilkas ekonomiska villkor
vore sådana, att hvarje än så ringa ökning i deras skattebörd vore
för dem betungande. Bland dem, som på afsevärdt sätt skulle drabbas
af lagändringen, hafva, från olika håll, särskildt uppgifvits landsstats-
tjänstemännen, framför allt länsmännen, och vidare präster, folk-
skollärare, underofficerare och järnvägsbetjante samt pensionstagare
och understöds- eller undantagstagare. Många af ifrågavarande
inkomsttagare bodde i större stations- eller fabriksamhällen, där
lifsförnödenheterna vore mycket dyrare och hyrorna vida högre än
på själfta landsbygden. Emedan deras inkomster, såsom på öret
kända, noga uppskattades under det andra beskattningsföremål taxerades
under sitt verkliga värde» — i detta afseende har det upplysts,
att det finnes trakter i vårt land, där man uppskattar jorden tio
gångar lägre än försäljningspriset, och att på andra ställen det är
bruk att sätta jordvärdet hälften eller tredjedelen lägre än andra
beskattningsföremål — »emedan deras (nämnda inkomsttagares) in-
komster, såsom på öret kända, noga uppskattades, under det andra
beskattningsföremål taxerades under sitt verkliga värde, vore de
dessutom redan jämförelsevis mer hårdt betungade af skatter till
staten och i synnerhet till kommunen, särskildt i förhållande till de
smärre fastighetsägare, som knappast hade några nämnvärda kom-
munalutskylder. Af samma anledning skulle ifrågavarande inkomst-
tagare, därest deltagande i väghållningsskyldigheten nu blefve dem
ålagdt, komma att drabbas jämförelsevis hårdare af denna skyldig-
het än andra väghållningsskyldige. Härtill komme» — och härmed

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts).*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

beröres en annan paragraf i väglagen, den 57:de, som också föranlett en reservation — »att, enär bidragen till väghållningen för alla andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet utginge icke efter väghållningens verkliga kostnad utan efter en på förhand uppgjord, för många år gällande beräkning af kostnaden för underhållet in natura den tid, mark är bar, men en sådan beräkning enligt sakens natur måste komma att fastställa de högsta belopp, hvartill kostnaden under i orten vanligen rådande förhållanden kunde komma att uppgå, väghållningsbördan för jordbruksfastighet vanligen blefve mindre än den verkställda uppskattningen utvisade och aldrig större än den verkliga kostnaden för väghållet kräfde, under det att för öfriga beskattningsföremål vägbördan, såsom den där alltid måste utgöras till dess fulla belopp efter uppskattningen, vare sig sådant vore behöfvt för väghållningen eller icke, sålunda måste blifva relativt drygare. Beträffande statens tjänstemän, heter det till sist, »har jämväl anförts, att deras löner, som bestämts under en tid, då de varit fria från deltagande i väghållningsbesväret, numera knappt tryggade en anständig bärning och vore lägre än dem personer i enskild tjänst åtnjöte».

Här ber jag att få fästa uppmärksamheten på det exempel, som den föregående ärade talaren framställt, hurusom det skulle kunna hända, att, om denna punkt uti väglagen ginge igenom, inom någon församling, Tärna anfördes, en person med 2,250 kronors inkomst i vägskatt finge erlägga icke mindre än 350 kronor. För öfrigt må i detta sammanhang framhållas, hurusom redan förut under denna riksdag beslut är fattadt i fråga om byggande af kyrka, prästgård och tingshus, hvarigenom bördor från jorden aflyftats och lagts på andra beskattningsföremål, och hvarigenom minskning i förut fastställda löneinkomster för nyssberörda klasser af medborgare utan vidare företagits.

Allra sist ber jag få nämna, hurusom ingen mindre auktoritet än kammarkollegium gifvit stöd för den mening, som af mig blifvit framhållen. Kammarkollegium har på de skäl, för hvilka är redogjort på de omnämnda sidorna, kommit till det slut, att det icke ansett sig kunna biträda det i förevarande hänseende framställda förslaget. På grund af hvad jag sålunda anført ber jag, herr grefve och talman, att få yrka afslag å Kungl. Maj:ts, af utskottet tillstyrkta ändringsförslag i afseende å 6 § mom. d.

Herr Benedicks: Då nu den så ofta förkättrade väglagen skall förbättras, så har jag tänkt, att det nödvändigaste i den vägen hade varit, att själfva grunden för väglagen, nämligen *huru* vägar skola underhållas, i första rummet hade eftersetts, så att den dugde. Nu stadgas det blott i 25 kap. 6 § i byggningsbalken, att »vägar skola fyllas, och *höjas upp* med sand och grus, och årligen bättras, så att vatten därå ej stannar». Ut i nu gällande lag om väghållningsbesvärets utgörande på landet står det i 23 §, att »väg, bro och färja skola hållas i ett för samfärdseln fullt tillfredsställande skick».

Nu har man gjort den erfarenheten, att väglaget i backar alltid är bra, och hvarför? Jo, helt enkelt därför att vattnet afrinner från vägen. Då är det ju aldeles tydligt, att det borde stadgas, något som vägkommitterade redan för 25 år sedan antydde, att vägen skulle hafva en viss kullrighet, så att vattnet kunde afrinna. I praktiskt afseende skulle detta hafva den stora betydelsen, att en länsman icke kan hafva den makt, som han nu har, att ovillkorligen kunna fordra ditkörning af sand och grus, äfven om det icke behöfs. Detta är blott en anmärkning i allmänhet, ty detta tillhör ju icke särskildt den nu ifrågavarande lagen.

Hvad emellertid denna lag beträffar, så får jag på det lifigaste beklaga, att den utländska lagstiftningen i ämnet icke förelegat inom utskottet, ty då är jag öfvertygad, att man skulle hafva beaktat bestämmelserna i den sist antagna lagen för tyska riket rörande tillskott ifrån anläggningar, fabriker, bergverk, stenbrott, tegelbruk och dylika. Dessa anläggningar äro nämligen tvungna enligt den lagen att deltaga uti vägunderhållet efter en annan norm och att göra extra tillskott, när de mera fördärfva vägarna genom egen trafik. Det skulle ovillkorligen hafva varit en lättnad för den jordbrukande befolkningen — och det är ju det, som man till en stor del afser med denna lag! — att där så kunde äga rum, denna skulle kunna på ort och ställe direkt vinna lindring. Detta har nu icke skett, och jag hoppas, att vid en kommande ändring något sådant kommer att beslutas. Då motion i ämnet icke är väckt, kan jag icke göra något yrkande därpå.

För resten äro ju, som de flesta af er känna till, stora förbättringar gjorda i lagen, men det är en förändring, som jag för min del, när jag nu har ordet, i korthet vill omnämna och som gör, att jag icke kan vara med om utskottets förslag i denna del. Det rör statens tillskott, som uti 60 § bestämts till att utgöra det dubbla mot det hittills varande, $\frac{1}{5}$ i stället för $\frac{1}{10}$.

Då nu statens tillskott hittills har varit 640,000 kronor årligen, efter hvad för mig uppgifvits, så är det en betydande post, som skulle tillkomma i budgeten. Den skulle emellertid utgå i 25-öringar, 1 krona och 75 öre, bara småposter, som man icke kan tillmäta någon vikt för de väghållningsskyldige, hvaremot en sådan post uti budgeten är betydlig. Det vore ju, snart sagdt, bara att låta den vänstra västfickan lura den högra. Jag skulle däremot med nöje vilja använda denna summa i budgeten till ett par torpedbåtar. Det skulle vara en värdig användning af de penningarna. I öfrigt har jag icke något yrkande.

Herr Sjöcrona: Jag anhåller till en början få erinra därom, att den revision af väglagen, som nu är föreslagen, har tillkommit på grund af en Riksdagens skrifvelse af år 1900. Uti denna skrifvelse uttalar Riksdagen uttryckligen, att Riksdagen anser, att dessa nu ifrågavarande beskattningsföremål böra deltaga i väghållningsbördan. Sedan nu alla vederbörande blifvit hörda och fullständig utredning i frågan föreligger, så har Kungl. Maj:t funnit sig på

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

grund däraf böra föreslå, att dessa beskattningsföremål skola deltaga på sätt och i enlighet med hvad Riksdagen själf uttalat. Första Kammaren skulle ju då, om det af den förste talaren framställda yrkandet bifölles, frånträda det beslut, som Första Kammaren en gång förut fattat. Jag vill vidare inledningsvis erinra, att den inkomst, som beskattas för vägunderhållet, skall uppgå till minst 1,000 kronor. Sålunda träffa dessa bestämmelser icke alls dem, som kunna anses hafva verkligt små inkomster, såsom exempelvis någon af dem, som man mycket ömmar för, nämligen pensionstagare. De personer, som ha mindre än 1,000 kronors inkomst träffas alldeles icke däraf. För öfrigt är det blott den beskattningsbara delen af inkomsten, som skall deltaga i vägunderhållet, och som vi alla veta, får den, som har inkomst intill belopp af 1,800 kronor, för bevillningen afräkna 300 kronor. Nu har den förste talaren erkänt det billiga uti att dessa beskattningsföremål skulle vara med och deltaga i vägunderhållet, men han grundar sitt afstyrkande därpå, att man ännu icke träffat den rätta proportionen i afseende på bevillningen, och att först sedan detta ägt rum, skulle han således kunna vara med om att dessa beskattningsföremål finge deltaga i vägunderhållet.

Den andre talaren, herr Pettersson, synes mig under alla förhållanden vilja hafva afslag, emedan han anser dessa beskattningsföremål icke skäligen böra beskattas. Sålunda ett fullkomligt frånträdande af Riksdagens år 1900 uttalade åsikt.

Jag skall med anledning af hvad herr Cederberg yttrade be att få erinra om huru det nu ställer sig. Enligt 59 § skall jordbruksfastighet få sig påförd en vägfyrk för 100 kronors taxeringsvärde. Annan fastighet och allmänningsskogar skulle få en vägfyrk för 200 kronors taxeringsvärde, således hälften mindre, och inkomsttagare en fyrk för hvarje 30 kronor af taxerad inkomst. Däraf följer, att jordbruksfastighet skall, om man räknar efter 5 procent, få sig påförd vägfyrk sex gånger så mycket som den taxerade inkomsten, och om man beräknar 6 procent, 5 gånger så mycket. Nu säger herr Cederberg, att man ännu icke träffat den rätta proportionen i afseende å bevillningen. Detta kan ju möjligen vara riktigt. Något alldeles absolut matematiskt riktigt i denna väg tror jag visserligen också, att vi ännu icke hunnit till, och jag vågar också säga: dit hinna vi väl aldrig. Det lär icke stå i mänsklig makt att skriva bevillningsförordningen så, att den fullkomligt träffar det matematiskt riktiga. Men så alldeles oriktigt kan väl icke ens nuvarande bevillningsförordning anses vara, att man icke må kunna tryggt påstå att, när jordbruksfastighet fått sig vägfyrk åsatt till 5 eller 6 gånger mer än den kontanta inkomsten, är denna kontanta inkomst icke orättvist ställd i förhållande till jordbruksfastigheten.

Sedan har samme talare på grund af ett framkonstrueradt fall med kostnaden för vägunderhållet kommit till att exempelvis en prästman i en uppgifven församling skulle få betala 352 kronor 50 öre och tillsamman med kommunalskatten mer än 500 kronor i skatt. Ingen erkänner villigare än jag, att det är i högsta grad beklagligt och upprörande, att vägbördan skall trycka så tungt i vissa för-

samlingar, men samme talare erinrade själf, att man däremot kan göra den, såsom mig synes, fullt riktiga invändningen, att när förhållandena äro sådana, drager jordbruksfastighet fullt lika mycket och till och med mycket mer, då den ju, såsom redan sagdt, får betala antingen efter 5 eller efter 6 gånger högre beräkningsgrund. Det tjänar således intet till att här vänta på utredning; en sådan kan icke visa annat, än att vägbördan är mycket tung i många af våra vägunderhållsdistrikt. Men det är föreslaget i denna lag ett sätt att råda bot härför, det nämligen, som stadgas i 60 §, där det ställes i utsikt, att Kungl. Maj:t må kunna, i mån af de anslag, som för ändamålet anslås af Riksdagen, bevilja särskilda bidrag till de hårdast tryckta vägunderhållsdistrikten för att lindra deras börda; och det är på denna väg man skall åstadkomma icke blott, att dessa inkomsttagare såsom lön- och pensionstagare, utan äfven att alla öfrige vägunderhållsskyldige i dessa hårdt tryckta vägdistrikt få erfara någon lindring. Jag lägger mycken vikt vid detta och torde få anledning återkomma till denna fråga, när vi behandla 60 §. Mot detta invände herr Cederberg, att statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet i sitt anförande antydt, att man skulle hafva vissa bestämda normer för utdelning af ifrågavarande extra bidrag och att man möjligen kunde stadga, att ett vägunderhållsdistrikt, som fått hjälp, skulle endast under begränsad tid få åtnjuta detta extra bidrag, som sedan skulle upphöra; men, såsom herr Cederberg icke utan skäl anmärkte, på detta sätt kunde de hårdt tryckta vägdistrikten snart nog gå miste om lindringen. Jag vill då fästa herr Cederbergs och kammarens uppmärksamhet på att i utskottets motivering uttryckligen är sagdt, att sådant villkor icke bör stadgas eller fastställas bland de grunder, som skola följas vid utdelning af detta extra bidrag.

Jag tror således, att jag har bemött hvad som kan invändas mot detta; och då herr Cederberg själf erkänt riktigheten af att alla beskattningsföremål deltaga i vägunderhållsbördan, emedan det numera icke med rätta kan påstås, att icke alla statens medborgare hafva nytta af vägarne, om än mer eller mindre och olika nytta, hvilket också funnit uttryck i 59 §, så kan jag icke finna annat än att paragrafen bör godkännas, sådan Kungl. Maj:t och utskottet föreslagit den.

Herr Benedicks har gjort några framställningar, om hvilka han själf sagt, att, då icke Kungl. Maj:ts proposition innehåller något därom och de icke heller framkommit i motionsväg, desamma icke kunna föranleda yrkande från hans sida, och utskottet har icke heller haft anledning att inlåta sig på dem.

Jag tillåter mig, herr grefve och talman, att yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Cederberg: Utskottets ärade ordförande har åberopat mot mig 1900 års riksdagsskrifvelse, om hvilken Riksdagen då var alldeles enig. Det är fullkomligt riktigt, att i denna skrifvelse var intagen den af Riksdagen då uttalade åsikten, att denna inkomst,

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

hvarom frågan nu rör sig, äfven borde deltaga i vägunderhållet. I det hänseendet instämmer jag med utskottsordföranden, men däremot kan jag icke gå in på att fullständig utredning i denna del åstadkommits, ty just i detta hänseende är det som utredning brister. Riksdagen uttalade sig aldrig om sättet hvarpå de tillkomna beskattningsföremålen skulle deltaga, utan endast att de borde deltaga, och utskottet har icke velat afhjälpa denna brist, oakadt förslag i utskottet därom väckts. Det är denna omständighet, som nödgat mig att göra dessa försök, som jag nämnde. Då Riksdagen således 1900 icke uttalade sig om sättet, hvarpå ifrågavarande inkomst skulle deltaga, har heller icke Riksdagen enligt min tanke gått från sin forna åsikt, då Riksdagen säger, att med en förändring må anstå, intill dess utredning kunnat fullständigt ske. Detta i afseende på hvad utskottets ordförande yttrade härom. Han anförde äfven något, som egentligen icke hör hit, om det också rör förhållandet mellan skatter å fastighet och skatt å andra beskattningsföremål. Det läser nog icke vara för denna kammares ledamöter okänt, att bevillning jämte inkomstskatt för jämförelsevis små jordbruk äro ytterst lindriga, kanske för lindriga, under det den bevillning och inkomstskatt, som utgår af synnerligt stora fastigheter, lider af aldeles motsatt fel att vara absolut obilliga. Detta har märkts i denna kammare åtskilliga gånger, och förslag hafva blifvit väckta att få denna oegentlighet förändrad, men förändringen har dock hittills icke åstadkommits. För öfrigt ber jag få nämna, att man behöfver alls icke invänta ny bevillningsförordning eller ny skatteförordning för att lösa den del som rör vägskatten; man behöfver blott bestämma andra grunder än de, som förekomma i 59 §, för att kunna få vägskatten äfven på inkomst att icke trycka i vidare mån, än att den kan uttagas af all slags inkomst. Jag vidhåller således mitt afslagsyrkande.

Friherre Beck-Friis, Carl Joachim: Att vägskatten trycker särdeles ojämnt i olika väghållningsdistrikt är af alla erkänt, och därför är icke heller underligt, att förslag framkommit att lätta bördan för dem, som skola bära denna skatt. Då emellertid här föreslagits, att personer med 1,000 kronors inkomst skola deltaga i denna beskattning, torde det vara skäl att äfven undersöka, huru den kommer att verka.

De tvenne första talarne anförde exempel på huru i ett visst fall en präst skulle få betala särdeles stor skatt. Jag ber då få framhålla, att särskildt i de väghållningsdistrikt, där skatten uppgår till 30 öre per vägfyrek, kommer den att stiga till lika mycket, som den skattbetalande får utgöra till staten i bevillning. I många distrikt uppgår den till 40—60 öre per vägfyrek, hvaraf framgår, att här är fråga om att pålägga dessa hittills skattefria personer en skatt, som kanske belöper sig till flera gånger hvad de i bevillning betala till staten. I Kungl. Maj:ts proposition fanns en utredning af dessa förhållanden; det högsta, ett undantagsförhållande, var såsom jag vill minnas en utdebitering af 220 öre per vägfyrek, och således skulle den person, som drabbades häraf, betala ända till sju

gångar bevilningen. För min del anser jag, att detta kan vara ganska obilligt. Här talas om att tjänstemän egentligen skulle träffas af denna skatt, men vid industriella verk finnes äfven en mängd förmän och arbetare, som hafva en inkomst af 1,000 kronor och däröfver, och alla dessa skulle erlägga vägs katt. Vidare har föreslagits, att äfven sjöfart och rederier skulle deltaga i den nya skatten. Efter hvad jag tror mig veta, har dock denna näring under senare tid haft ganska svårt att reda sig, och säkerligen torde icke tidpunkten vara den lämpligaste att pålägga densamma en ytterligare börda. Jag ber därför, herr grefve och talman, att få yrka bifall till den af herr Cederberg afgifna reservationen.

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Grefve Hamilton: Såvida vägs katten skall bäras af dem, som hafva gagn af vägarne samt tillika äga förmåga att bära denna skatt, förefaller det mig rättvist, att de kategorier, som förut icke haft att betala vägs katt, böra vara skyldiga att göra det likaväl som de hittills betalande. Jag förmodar, att t. ex. en präst, en klockare eller en länsman befar vägarne lika mycket som en liten kapitalist, bosatt vid något stationssamhälle; och jag förmodar också, att en disponent vid något bruk med 20 till 30 tusentals kronor i aflöning har lika stor skatteförmåga som en liten handverkare.

Det har sagts, att grunden för uttagande af denna skatt icke är rättvis samt att grunden bör ändras. Men, mina herrar, när man finner, att de nu omnämnda skattskyldige betala denna skatt allenast med en femtedel af hvad för jordbruksfastighet skall erläggas, synes det mig, att den icke bör väga alltför tungt på dem, jämfördt med hvad den kommer att väga på jordbruksfastigheter.

Jag tackar den förste ärade talaren för den utmärkta utredning, som han förebragte rörande Tärna församling i Norrland. Han visade, att inkomstagare där komma att få betala en synnerligt dryg vägs katt; men vi må besinna, mina herrar, att denna skatt är blott en femtedel af hvad jordbruksfastigheterna skola utgöra, och trycker den så hårdt denne aflönade prästman, huru mycket hårdare skall den ej trycka en fattig jordbrukare, som vissa nödår icke har något att betala sin skatt med? Jag ber, herr grefve och talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas i enlighet med utskottets förslag, dels ock, af herr Cederberg, att kammaren, med afslag å mom. d), måtte godkänna paragrafen i öfrigt.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jämlikt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på godkännande af utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr Cederberg begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)

Den, som godkänner första särskilda utskottets förslag till ändrad lydelse af 6 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, beslutar kammaren att med afslag å mom. d) godkänna paragrafen i öfrigt.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—72;

Nej—41.

59 §.

För denna paragraf hade utskottet föreslagit följande lydelse:
»Vägs-katten utgår efter vägfyrk med iakttagande däraf:

a) att jordbruksfastighet, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmännings-skogar, påföres en vägfyrk för hvarje ett hundra kronor af taxeringsvärdet,

b) att dessa skogar, frälseränta samt annan fastighet påföres en vägfyrk för hvarje två hundra kronor af taxeringsvärdet, samt

c) att inkomst påföres en vägfyrk för hvarje trettio kronor af den beskattningsbara andelen däraf,

dock med iakttagande att hvad som icke uppgår till hel vägfyrk bortfaller.

Vägfyrktalslängd i enlighet med dessa bestämmelser upprättas för hvarje kommun af häradsskrifvaren mot ersättning ur vägkassan med belopp, hvarom särskildt stadgas. Längden skall senast den 1 december af häradsskrifvaren sändas till kommunalnämnden, som låter i kommunens fyrktalslängd införa vägfyrktalen; hvarefter och sedan vägfyrktalslängden på enahanda sätt, som i fråga om kommunens fyrktalslängd är föreskrifvet, undergått granskning och justering, vägfyrktalslängden ofördröjligen skall af kommunalstämmans ordförande tillställas vägstyrelsen.»

I afseende å denna paragraf hade herrar *Bengtsson* i Häradsköp och *Johansson* i Aflösa i motionen n:o 191 yrkat den ändring, att mom. a) och b) skulle erhålla följande lydelse:

»a) att jordbruksfastighet påföres en vägfyrk för hvarje ett-hundra kronor af taxeringsvärdet;

b) att frälseränta samt annan fastighet påföres en vägfyrk för hvarje tvåhundra kronor af taxeringsvärdet.»

Motionärernas förslag innebar således, att staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar skulle i afseende å vägfyrktalsberäkning likställas med vanlig jordbruksfastighet.

Vid den nu föredragna paragrafen hade reservation afgifvits af grefve *Hamilton*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till herrar Bengtssons i Häradsköp och Johanssons i Aflösa motion, i hvad den anginge staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar.

Grefve *Hamilton*: Enligt utskottets förslag skall vägskatten utgå med hel afgift för jordbruksfastighet, med half afgift för vissa andra fastigheter samt med en femtedels afgift för öfriga beskattningsföremål, likväl med ett undantag, och detta undantag rör kronan och menigheter tillhörande allmänningsskogar. För dem skulle vägskatten blifva endast hälften af den för jordbruksfastighet gällande, oaktadt allmänningsskogar måste anses vara sådan fastighet. Jag har icke kunnat finna något för kraftigt skäl för utskottets beslut härutinnan och har därför reserverat mig däremot med yrkande, att dessa kronans och menigheters allmänningsskogar skola likställas med jordbruksfastigheter. Jag kan icke förstå, hvarför, om å ena sidan af en väg ligger skog, tillhörande staten, eller allmänningsskog, och å andra sidan enskild skog, och skogarne äro precis lika, för den staten tillhöriga samt allmänningsskogen skall betalas half skatt mot den för enskild persons skog utgående. Ännu bjärtare framträder missförhållandet, om staten skulle inköpa den enskilda skogen. För ena delen af sin skog skulle staten erlægga hel vägskatt, men för den andra blott half. Jag har, såsom sagdt, förgäfvit sökt finna något skäl för detta förhållande; man kan icke tänka sig, att det är grundadt på historiska skäl, ty de historiska skälen kastades öfver bord 1891, då den nya väglagen antogs, då säterierna, som förut voro befriade från vägunderhållet, fingo sina privilegier i detta afseende slojade. Man kan väl icke heller tänka sig, att statens skogar skulle mindre slita en landsväg än de enskildes. Jag förmodar, att det växer lika mycket skog på båda hållen, de skötas lika väl och behöfva båda lika väl utfartsvägar. Det finnes ett skäl, som måhända är mera vägande, nämligen att för statens samt allmänningsskogarne betalas vägskatten kontant, medan den enskilde skogsägaren får utgöra den in natura. Det har emellertid framhållits i utskottet, att detta naturaunderhåll mången gång är vida svårare att utgöra än den kontanta skatten; och då man tänker på, att den nämnd, som skall uppskatta naturaunderhållet, består af fyra personer, af hvilka två äro utsedda af Konungens befallningshafvande, en af de vägunderhållsskyldige, som betala skatten kontant, och blott en af de fyra utaf dem, som utgöra naturaunderhåll, samt att sålunda här stå tre emot en, så må man väl kunna antaga, att naturaunderhållet icke blir för högt uppskattadt, utan snarare för lågt. Det har äfven framhållits i utskottet, hurusom en fattig jord-

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

brukare i Norrland, som icke medhunnit att fullgöra naturopaunderhållet, blef bötfälld och fick i fängelse aftjäna sina böter.

Jag ber få framdraga ett exempel, huru dessa skatteförhållanden verka. Jag tager såsom exempel Norrbottens län. Där utgör vägskatten i medeltal 70 öre per vägfyrk eller 11 kronor 50 öre per bevilningskrona. Inom detta län utgöra statens och allmänningsskogarne ungefär $\frac{1}{3}$ af all jordbruksfastighet; detta betyder, att en tredjedel af jordägarne i nämnda län erlägger blott half vägs katt, hvarigenom vägunderhållets börda kommer att drabba så mycket svårare den öfriga jordbruksfastigheten. Jag kan icke inse rättvisan härutinnan. Jag vet väl, att man genast kommer att svara mig: de extra statsbidragen skola afhjälpa dylika missförhållanden, men, mina herrar, de extra statsbidragen komma att blifva beroende på utgången i gemensamma voteringar: ett år kunna de möjligtvis utfalla, ett annat år icke. För öfrigt är det icke meningen, att dessa norrländska vägdistrikt skola få ett nådebröd genom extra statsbidrag, utan det är deras rättighet begära rättvisa i detta fall, men rättvisa är väl icke att, därför att staten och icke enskild person är skogsägare, de vägunderhållningsskyldige skola högre beskattas. Jag ber att få yrka bifall till min reservation, som är liktydig med den af herrar Dahn samt Carlheim-Gyllensköld afgifna.

Herr Sjöcrona: Bland de grunder, som skola göra sig gällande vid ett rätt afvägande af de olika beskattningsföremålens skyldighet att deltaga i vägunderhållet, förekommer och bör förekomma den omständigheten, att jordbruksfastighet bör fullgöra sitt vägunderhåll in natura. Det kan väl icke någon bestrida, att icke detta är en förmån. Ägaren af en jordbruksfastighet har egna dragare och eget arbetsfolk, och då säger det sig själfvt, att när han kan få använda denna arbetskraft på den tid, då den icke behöfver tagas i anspråk för jordbruket, är det för honom en stor fördel att på detta sätt få fullgöra sin skyldighet. Det har också föranledt, att då redan 1889 års särskilda utskott införde i lagen, att all jordbruksfastighet, således äfven säterier i Skåne, skulle deltaga i vägunderhållet såsom jordbruksfastighet, ansåg man sig böra i 83 § införa, att sådan fastighet skulle, intill dess den finge ingå i vägindelningen och således fullgöra vägunderhållet in natura, få sig påförd ett fyrktal af allenast en vägfyrk på 200 kronors taxeringsvärde och således hälften mot jordbruksfastighet, som fullgör sin underhållsskyldighet in natura. I denna 83 § är det icke föreslaget eller ifrågasatt någon ändring, och skulle man nu bifalla grefve Hamiltons yrkande, skulle det uppstå den oegentligheten, att dessa fastigheter icke betalade mer än hälften mot allmänningsskogarna. Jag kan således icke finna annat än att det bör vara i princip rätt, att de, som icke få fullgöra vägunderhållet in natura, skola hafva lindrigare beräkningsgrund.

Grefve Hamilton fäste uppmärksamheten på, att enskild skog kan ligga på den ena sidan om vägen och statens skog på den andra, och han frågade om det är rimligt, att dessa skogar beskattas olika. Det kommer sig däraf, att de enskilda skogarna äro fastig-

heter, som höra tillsammans med åkrar och jordbruk, och deras ägare hafva ju dragare och arbetskrafter att fullgöra vägunderhållet med in natura.

Han fäste också uppmärksamheten på att staten, såsom numera ofta händer, sedan medel ställts till förfogande för ändamålet, inköper fastigheter för att däraf bilda kronoskogar. Det är gifvet, att då blifva dessa kronoskogar, men som de ju redan äro inelade till vägunderhåll, och staten således måste för dessa kronoskogar fortfarande fullgöra vägunderhållet in natura, åtnjuter således staten denna förmån, och då kan det ju icke hjälpas. Detta är för öfrigt sådana små oegentligheter och undantagsförhållanden, som vid en sådan lag som denna alltid kunna inträffa. Man kan naturligtvis icke stifta en lag, som tager hänsyn till alla möjliga sådana beräkneliga undantagsförhållanden.

Grefve Hamilton förmenade, att jag skulle också nu åberopa den 60 § i fråga om extra bidrag till vägunderhållet. Ja, den tjänsten kan jag ju göra honom. Och tydligt är, att genom detta extra anslag, som där omförmäles, kunna uppståndna missförhållanden i afseende på vägunderhållets tyngd afhjälpas. Han sade, att detta kan blifva beroende af gemensam votering, och att det kan hända, att man alls icke får något sådant anslag. Jo, mina herrar, den faran är mycket liten, ty har Riksdagen beslutit att i lagen införa, att det skall finnas ett sådant anslag, som skall ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, kan det möjligtvis blifva fråga om att bestämma ett större eller mindre belopp, men säkerligen kan det icke falla Riksdagen in att helt och hållet stryka ett sådant anslag. Jag yrkar bifall till denna §.

Herr Wester: Jag kan i det hela instämma med hvad grefve Hamilton nyss yttrade från denna plats, men jag ber att mot den siste talaren få erinra om något, som icke äger sin tillämplighet under nuvarande förhållanden.

Det är ju gifvet, att ändrade förhållanden i ett hänseende påkalla förändringar äfven i andra hänseenden, och då den föregående talaren därför framhöll, att det var en så stor förmån att få utgöra denna skatt in natura, så vill jag säga att det numera icke är det. Och man får icke anse detta såsom en fördel för jordbruket, äfven om dessa andra fastigheter få betala hälften mot jordbruksfastighet. Jag anser, att i många fall är det förenadt med de största olägenheter att utgöra denna skatt in natura. Det inträffar ofta, att dessa väglagningar skola ske antingen på våren under den brådaste tiden vid vårsadden eller också på hösten under det skördarbetet pågår. När man därtill vet, huru svårt det är för jordbrukarna att fylla behovet af arbetskrafter, så ligger det i denna vägunderhållsskyldighet, som förut var jämförelsevis ganska lätt att fullgöra, numera en mycket stor olägenhet; och jag påstår alldeles bestämdt, gentemot den föregående talaren, att många jordbrukare i vår tid vida hellre utgöra denna skatt genom penningbidrag än in natura.

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Och därför, herr grefve och talman, ber jag att få yrka bifall till grefve Hamiltons reservation.

Herr Cederberg: Jag vill icke förneka, att ett bifall till grefve Hamiltons reservation skulle verka rätt välgörande för hemmansägare i åtskilliga af Norrlands kommuner, särskildt för de hemmansägare i de norrländska kommuner, som ha en massa fastigheter hopade på *en* hand såsom de stora bolagen. Jag tror dock, att alla inse — och det har också visat sig vid den utredning som verkställts genom utskottet — att det är snart sagdt ett lotteri, huruvida den lindring, som skulle åstadkommas genom ett bifall till det yrkandet, komme att träffa just där lättnaden i främsta rummet behöfdes, och det är skälet hvarför jag för min del icke kan vara med om denna reservation, utan yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr von Stapelmohr: Vid utskiftningen af väghållningsbesväret vid väglagens tillkomst togs hänsyn icke allenast till skatteförmågan, utan äfven till gagnet af vägväsendet. Af denna anledning fingo allmänningsskogarna, hvilka förut voro fria från väghållningsskyldighet, därför att de icke ingått i mantal, en lägre skattesats än jordbruksfastighet. Det ansågs nämligen, att för dessa skogar, å hvilka jordbruk icke drifves, slitningen och gagnet af vägarna skulle vara mindre än för jordbruksfastighet. I de norra länen, där statens allmänningsskogar hufvudsakligen finnas, tillgodogöres ej heller afkastningen af dem på sådant sätt, att sommarvägarna däraf väsentligen besväras eller blifva utsatta för starkare påkänning. Virkesutdrifningen sker i allmänhet under vintertid, hvar efter virket föres efter flottlederna till sågverken vid kusten.

Dessa allmänningsskogar hafva en mycket olika fördelning mellan skilda väghållningsdistrikt; i en del distrikt ligga mycket stora och värdefulla allmänningsskogar, i andra mindre. En ändring i beskattningen efter grefve Hamiltons förslag skulle medföra, att de förstnämnda distrikten skulle få ett betydande tillskott i väghållningsafgifter till lindring för andra beskattningsföremål, då däremot i andra distrikt, som kanske hafva en tyngre väghållningsbörd, förmänen af den ifrågasatta ändringen skulle blifva ganska ringa. Fastställande af enahanda väghållningsskyldighet för allmänningsskogarna som för jordbruksfastighet medför, att vägskatten för staten kommer att stiga med ganska betydande belopp. Därom vore dock mindre att säga, om blott en utjämning af väghållningsbördan mellan de distrikt, inom hvilka statens allmänningsskogar finnas, därigenom komme att i någon mån ske, men så blifver icke fallet.

För att komma till någon klarhet om huru den af grefve Hamilton föreslagna beskattningsgrunden för statens allmänningsskogar skulle verka, har utskottet låtit göra en utredning i detta hänseende. Jag ber att därur få framdraga några siffror för att visa, huru beskattningen skulle utfalla. Jockmocks sockens väghållningsdistrikt hade år 1900 ett vägfyrktal af 65,287, däraf 22,500 hvilade å allmänningsskogar. Genom bifall till grefve Hamiltons förslag skulle

vägfyrktalet för allmänningskogarna i distriktet höjas från 22,500 till 90,000, således med mer än distriktets hela förutvarande vägfyrktal. Utdebiteringen i distriktet för nämnda år var 61,73 öre per vägfyrk för jordbruksfastighet och 61 öre för annan vägfyrk.

I Neder Torneå—Karl Gustafs väghållningsdistrikt, som samma år hade ett vägfyrktal af 24,416, däraf endast 65 för allmänningskogar, skulle höjningen för allmänningskogarna gå endast till 260, och dock hade detta distrikt en utdebitering af 123 öre per vägfyrk för andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet. Af dessa exempel tyckes mig framgå, att någon rättvis utjämning af väghållningsbesväret icke är att vänta af ökning af bidragsskyldigheten för statens allmänningskogor.

Det har emellertid framhållits, att det vore önskligt, att väghållningsbesväret något utjämnades. Jag är af samma mening, men jag tror, att denna utjämning bäst sker på sådant sätt, att staten spar sina finansiella krafter för att lämna bidrag till de distrikt, som äro mest betungade af vägbördan.

Det har sagts, att, om staten skulle åläggas att för allmänningskogarna betala i likhet med jordbruksfastighet, staten ej skulle tryckas hårdare än jordbruksfastigheten, men jag hemställer, om det icke är en ganska betydande lättnad för jordbruksfastigheten, som i allmänhet har dragare och arbetskrafter, att få utgöra vägunderhållet in natura i stället för att erlægga en däremot svarande kostnad i penningar, såsom för allmänningskogarna skall ske.

Af dessa skäl anhåller jag om bifall till Kungl. Maj:ts proposition i förevarande del.

Herr Jonsson: Det kunde vara onödigt att yttra sig i denna fråga, sedan från båda sidor skälen blifvit framställda, men det är en synpunkt, som jag anser mig böra framhålla och som jag för min del anser väga ganska mycket i afseende på hvad kammaren kan komma att besluta.

Utan tvifvel är det så, att denna vägskatt drabbar i hög grad ojämnt, och det är ett viktigt moment, att staten genom extra anslag ställt det så, att de tyngst drabbade distrikten kunna få hjälp. Nu säga grefve Hamilton och den sidans talare, att utom det att det i och för sig är rättvist, att dessa allmänningskogor skola deltaga i vägunderhållet efter en högre beräkningsgrund än den utskottet föreslagit, bör man antaga en sådan beräkningsgrund äfven därför, att det är osäkert, huruvida Riksdagen beviljar medel i form af extra anslag, hvarigenom en utjämning skulle kunna ske. Det där låter höra sig, men jag hemställer till den sidans talare, om man icke måste medgifva att, därest man vill, att staten genom extra anslag skall kunna mildra tungan för dem, som hårdast drabbas däraf, man måste vara betänkt på att ställa det så, att staten *kan* lämna anslag utan större svårighet, och gifvet är, att om man här ålägger kronan att direkt deltaga i vägunderhållet med kanske några hundratusentals kronor, minskas i samma mån möjligheten för staten att genom extra anslag mildra tungan för väghållningsdistrikten. Och

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

jag känner från åtskilliga väghållningsdistrikt, huru vägs-katten ut-går för närvarande och hvilken betydelse det skulle hafva, om man höjde grunden för dessa skogars deltagande till densamma, som gäller för jordbruksfastighet. Förhållandet blefve nämligen det, att af distrikt, som nu hafva ungefär enahanda vägs-katt, skulle det ena genom denna ändring få sin vägs-katt i högst väsentlig grad reducerad under hvad det andra har, utan att man kunda anföra några billig-hetsskäl för den saken. När man således tager i betraktande, att möjlighet bör finnas att bereda utjämning, så skulle kammaren, om den tager grefve Hamiltons reservation, på samma gång i yttersta grad reducera möjligheten att genom extra anslag i annan form kunna mildra bördan för de distrikt, där sådant är af behofvet påkalladt, och detta är för mig ett afgörande skäl att yrka bifall till utskottets förslag.

Grefve Hamilton: Blott ett par ord.

Den förste talaren, som kom efter mig, framhöll såsom hufvud-sakligt skäl hvarför allmänningsskogarne blott skulle betala hälften, att dessa skogar få betala vägs-katten kontant. De norrlänningar, som voro i utskottet, och andra, som jag råkat här i Riksdagen, hafva just framhållit, att det var förenadt med stora svårigheter i Norrland att utgöra detta vägunderhåll in natura, därför att jord-bruken i allmänhet äro så små i förhållande till de stora skogarna. Jag skulle gärna önska, att staten utgjorde sin vägs-katt in natura, men jag vågar icke sätta det i fråga. Jag tror, att om staten skulle genom entreprenad söka få sina vägar iordningställda, blefve det dyrare, än om den betalade skatten kontant.

En annan aktad talare har framhållit, att bolagen skulle få fördel af att allmänningsskogarna betalade hel afgift. Ja, mina herrar, jag har icke brytt mig om att forska efter om det är bolags- eller icke bolagsskogar, som få lindring i vägs-katt; men medgifven, mina herrar, att det är hårdt, att i ett distrikt vägs-katten skall stiga med 20 à 25 procent af den anledningen, att staten är jordägare. Staten bör äga lika mycken bärkraft som någon annan fastighetsägare. Jag tänker mig en församling — det finnes sådana — där statens och allmänningsskogarna utgöra hälften af fastigheterna. Där skall en fattig länsman, en präst eller klockare betala högre vägs-katt blott af det skälet, att staten är jordägare. Det förefaller mig orimligt. Därför vidhåller jag mitt yrkande.

Herr Sjöcrona: Jag skall också be att få yttra »blott några ord.»

Jag skall då be få erinra kammaren, att i Kungl. Maj:ts pro-position till 1889 års Riksdag föreslogs, att allmänningsskogarna skulle påföras fyrek efter en krona på 200 kronors taxeringsvärde. Med anledning af de upplysningar, som lämnades af domänstyrelsen till särskilda utskottet om de stora utgifter, som kronan måste under-kasta sig för beredande af flottleder, hvilka ju äro allmännings-skogarnas egentliga kommunikationsleder, ansåg sig utskottet och

jämväl 1891 års lagutskott böra göra den lindringen, att det ändrades till en fyrk på 400 kronors taxeringsvärde, hvilket också blef af Riksdagen antaget, och det gäller än i den nuvarande lagen. När nu Kungl. Maj:t föreslagit att fördubbla allmänningskogarnas deltagande och att man således skall beräkna fyrken efter en krona på 200 kronors taxeringsvärde, synes detta vara det lägsta man kan ifrågasätta i detta fall. Det tillkommer dessutom ett särskildt och ganska tungt vägande skäl för att icke gå längre, det har redan blifvit berördt af herr von Stapelmohr och herr Cederberg, och det är, att det skulle verka så ofantligt olika inom olika väghållningsdistrikt och därigenom otvifvelaktigt väcka missnöje. Herr von Stapelmohr nämnde flera exempel. Jag skall icke nämna mer än ett, d. v. s. två distrikt, som ställas mot hvarandra, nämligen Lits tingslags väghållningsdistrikt och Jockmocks sockens väghållningsdistrikt. Lits väghållningsdistrikt är det hårdast tyngda af alla väghållningsdistrikt i riket, kan man säga. Detta väghållningsdistrikt har 2,371 vägfyrkar å allmänningskogor och skulle nu enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag få det höjdt till 4,743, men enligt grefve Hamiltons förslag till 9,486. Detta distrikt skulle således icke vinna mer än något öfver 7,000 fyrkar, men Jockmocks sockens väghållningsdistrikt, som nu har 22,500 vägfyrkar å allmänningskogor, skulle enligt grefve Hamiltons förslag få det höjdt till 90,000 fyrkar, således få ett tillskott af nära 70,000 nya vägfyrkar. Jag skulle kunna anföra många sådana exempel. Det är alldeles gifvet, att en sådan ojämnhet skall väcka ganska stort missnöje.

Jag yrkar därför fortfarande bifall till utskottets förslag.

Herr Wester: Det fälldes nyss från norrlandsbänken ett yttrande, som jag icke kan låta stå obemött i kammarens protokoll. Den ärade representanten sade nämligen, att på samma gång kammaren ändrade detta förhållande i afseende å beskattning af skog, skulle den i viss mån afsäga sig rätt till det extra bidrag, som kunde lämnas till de mest betungade kommunerna. Detta kan jag ingalunda finna, ty det gäller två skilda saker. Staten bör i förevarande hänseende taxeras för sin skog likaväl som andra, och skogen är för öfrigt ett skatteobjekt så produktivt, att den väl tål vid en så jämförelsevis ringa beskattning, och detta har icke ringaste samband med de extra anslag, som kunna beviljas till de mest betungade kommunerna.

Det yttrades af en föregående talare, att lagen verkar olika i olika väghållningsdistrikt. Detta är mycket sant, men hvad har det egentligen att göra med denna fråga? Möjligt är, att ett väghållningsdistrikt tynges mer än ett annat, men det kan ju icke hjälpas. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende å föreliggande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas enligt utskottets förslag, dels ock, af

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
londet.
(Forts.)*

Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)

grefve *Hamilton*, att paragrafen måtte godkännas med den ändring, som angifvits i den af honom vid denna paragraf afgifna reservation.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på godkännande af utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslags en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner första särskilda utskottets förslag till ändrad lydelse af 59 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes paragrafen med den af grefve *Hamilton* föreslagna ändring.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—58;

Nej—59.

64 §.

Denna paragraf lydde enligt utskottets förslag sålunda:

»Föreana sig väghållare om upplåtande på entreprenad för gemensam räkning af underhållet utaf dem tilldelade, i ett sammanhang utlagda väglotter om tillsammans minst en kilometers längd, må därom med entreprenör uppgjort kontrakt, gällande för minst fem, högst tio år och försedt med antaglig borgen för fullgörande af entreprenörens förbindelser, till Konungens befallningshafvandes pröfning anmälas. Finner Konungens befallningshafvande kontraktet kunna, med afseende å entreprenörens personlighet och den aflämnade borgensförbindelsens beskaffenhet, godkännas, meddele Konungens befallningshafvande fastställelse å kontraktet, och vare sedan den träffade föreningen gällande för den öfverenskomna tiden, dock i intet fall längre än till dess ny vägdelning träder i tillämpning, samt entreprenören med hänsyn till fullgörandet af det vägunderhåll, entreprenaden afser, att anse såsom väghållare.

Kontrakt, som här afses, skall upprättas i tre exemplar, af hvilka ett jämte borgensförbindelsen förvaras hos Konungens befallningshafvande, som låter vederbörande länsman däraf undfå del, samt de båda öfriga tillställas kontrahenterna.

Underlåter entreprenör att sina skyldigheter behörigen fullgöra, eller förekomma sådana omständigheter, att entreprenaden icke vidare kan honom anförtros, äge Konungens befallningshafvande på anmälan honom från entreprenaden skilja; och skola i ty fall, eller i händelse entreprenören under entreprenadtiden affider, hans löftesmän träda i hans ställe.

Hvad sålunda är stadgadt gälle i tillämpliga delar, där vägkassan åliggande underhåll af väg eller vägsträcka varder af vägstyrelsen på entreprenad upplåtet.»

Vid nu föredragna paragraf hade reservationer afgifvits

af herr *Cederberg*, som yttrat:

»I den till Riksdagen aflåtna propositionen har Kungl. Maj:t beträffande vägars underhållande genom entreprenad tillmötesgått de af 1900 års Riksdag uttryckta önsknings. — Inom utskottet är påvisadt, huruledes man skulle kunna vidare utveckla denna anordning bland annat genom att få vägstyrelsens entreprenörer godkända såsom väghållare. Intill dess de olika grupperna tillerkänts rätt att för ett fullgodt och billigt vägunderhåll besluta om infordrande samt antagande eller förkastande af entreprenadanbud gällande ända till distriktets hela vägunderhåll, synes ock den år 1900 anvisade anordningen vara att föredraga framför utskottets förslag i 64 §, å hvilket jag yrkat afslag.»;

af herr *von Stapelmohr*;

af herrarna *K. Karlsson* och *Joh. Ström*, som ansett, att utskottet bort, i anledning af herr Ericssons i Ofvanmyra ofvan omförmälda motion, tillstyrka införande i väglagen af bestämmelser i syfte att för väghållningsdistrikt möjliggöra användande af entreprenadsystemet för vägunderhållet i öfverensstämmelse med vissa på grundvalen af det i utskottets betänkande angifna »*alternativ II*» utarbetade utkast till ändringar i väglagen i syfte, att det indelade vägunderhållet inom ett distrikt må kunna, där vederbörande väghållare sådant önska, upplåtas på entreprenad.

Herr *Cederberg*: Beklagligt nog är jag reservant äfven i denna punkt. Det gäller nämligen frågan, huruvida vägunderhåll in natura skall till större eller mindre del upplåtas på entreprenad samt för hvilka det skall upplåtas på entreprenad. I 1900 års riksdags-skrifvelse, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts proposition, hade Riksdagen uttryckt den mening, att entreprenad i den omfattning, som skulle kunna kallas generalentreprenad, icke borde komma i fråga. Däremot ansåg Riksdagen då, att entreprenad i en viss inskränktare mening skulle få användas. Kungl. Maj:t har i sin proposition fullständigt tillmötesgått hvad Riksdagen 1900 begärt genom det sätt, hvarpå 12 § i Kungl. Maj:ts lagförslag redigerats. 64 §, som inom utskottet tillkommit på grund af enskildes motioner,

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärrets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

går däremot något längre. Enligt denna paragraf skulle först och främst på väghållarne själfva, på dem, som fått sig väglotter tilldelade, på deras fria samtycke bero, huruvida de ville förena sig om att under vissa förhållanden upplåta sina vägstycken på entreprenad. Naturligtvis möter icke sådant hinder för hvilka väghållare som helst att förena sig om ett sådant tillvägagående, äfven om det icke står något sådant i väglagen. Från den synpunkten är således den af utskottet tillstyrkta nya 64 § komplett obehöflig. Men skälet, hvarför den tillkommit, är det, att väghållare, som sålunda öfverenskommit om att upplåta vägunderhållet på entreprenad, kunna vilja på samma gång blifva alldeles komplett fria från ansvar för vägunderhållet, och för sådant ändamål skulle de få sina entreprenörer af Konungens befallningshafvande godkända såsom väghållare. Af dessa entreprenörer skulle sedan plikterna utgå för hvad som möjligen bruste o. s. v. och länsmanen hade att vid vägsynen hålla sig till dem, och de, på hvilka väghållet vore indeladt, skulle vara alldeles fria. Det är det *nya* i 64 §, och det skulle således vara anledningen, hvarför den tillkommit. Men jag fruktar, att därunder döljer sig också en annan mening, och den får man reda på, om man tänker på hvad som förekommer i 46 §, sådan den af Kungl. Maj:t är föreslagen. Denna handlar om att en särskild nämnd skall uppskatta det arbete, som vägunderhållet in natura anses orsaka hvarje särskild väghållare. I den delen är den af Kungl. Maj:t föreslagna 46 § lika med den nu gällande väglagen. Men därtill har Kungl. Maj:t i sitt förslag begärt, att det skulle jämväl bestämmas en särskild ersättning för de väghållare, som hade mycket långt från gårdarne till sina vägstycken, så att äfven detta särskilda besvär för väghållarne att infinna sig vid sina vägstycken skulle ersättas enligt Kungl. Maj:ts förslag och efter af särskild nämnd gjord uppskattning. Det är alldeles gifvet, att när en väghållare befrias ifrån detta särskilda besvär genom att upplåta sitt vägstycke på entreprenad, är han också befriad från den kostnad, som motsvarar detta särskilda besvär och bör följaktligen ej vara berättigad till ersättning. Däraf följer vidare, att den mot besvärets upphörande svarande lindringen bör under sådana förhållanden på så sätt tillgodokomma äfven andra uti väghållet deltagande, att deras bördor lindras med hvars och ens andel i betalningen för detta särskilda besvär. Ersättningen för just denna särskilda kostnad, därifrån väghållare befrias genom en entreprenad, anordnad på sätt utskottet föreslagit, stoppar emellertid väghållaren i sin ficka utan att därtill äga någon som helst sakrätt. Detta är en anledning, hvarför jag för min del icke kunnat vara med om 64 §. Men andra anledningar finnas.

Inom riket är väghållarnes antal omkring 250,000. Af dessa hafva i rundt tal omkring 50,000, således hvar femte väghållare ungefär, ej större underhåll enligt den uppskattning, som fanns år 1900, än att det uppgår till *högst* 2 kronor 50 öre. Om nu dessa små väghållare, såsom i allmänhet är fallet, ligga långt ifrån vägarna och följaktligen enligt den nya affattningen af § 46 skulle få tillgodoräkna sig särskild ersättning för att komma till sina vägstycken,

är det tydligt och klart, att de till vägunderhållet medelst penningar bidragande få sig påförda en betydlig tunga, för hvilken de vore fria, om vägunderhållet *i dess helhet* kunde få upplåtas på entreprenad. Vägunderhållet blir på detta sätt så oerhördt fördyradt, att det borde hafva tagits i öfvervägande, huruvida icke alla dessa små väglotts-ägare kunde tvingas att afstå sin rätt till naturaunderhåll mot det att de finge bidrag med penningar äfven de och mot det att vägkassan följaktligen öfvertog deras väglotter till underhåll medelst entreprenad. Ett sådant yrkande var också inom utskottet framställt, men det vann icke något understöd. Naturligtvis blefve vägunderhållet därigenom på många håll väsentligt billigare. Därtill kommer, att det påtagligen äfven blefve vida *bättre* just därigenom att dessa små väghållare, som nu hafva ett par tre meter af en väg att underhålla, icke kunna på något sätt, det visar erfarenheten, underhålla sina vägstycken uti ett tillfredsställande skick. Deras vägstycken äro alldeles för små, de äro beroende af närliggande vägstycken och sättet för deras underhåll, så att det är absolut omöjligt att ordna ett godt vägunderhåll, där väglotterna äro så små, som förhållandet är för dessa 50,000 väghållare.

Hvad som bör göras i afseende å entreprenad bör därför enligt min mening göras på ett helt annat sätt än det utskottet här föreslagit, som blott leder till orättvisor, orättvisor synnerligast emot dem, som bidraga endast med penningar. Det är därför som jag har yrkat afslag å paragrafen, hvarpå jag nu vågar anhålla om proposition.

Herr Sjöcrona: Den siste talaren har yrkat afslag å paragrafen, och såvidt jag förstod honom rätt, skulle väl hufvudskälet härför vara det, att utskottet icke föreslagit entreprenadsystems införande för ett *helt* väghållningsdistrikt eller åtminstone för de naturavväghållningsskyldige inom ett helt distrikt.

Jag vill häremot erinra, att Riksdagen i sin skrifvelse 1900 uttryckligen förklarade, att Riksdagen ansåg, att en minoritet af väghållare icke borde genom ett majoritetsbeslut tvingas att afstå från rättigheten att fullgöra sitt vägunderhåll in natura, men att Riksdagen däremot ansåg, att man kunde åstadkomma ett entreprenadsystem i så måtto, att sådana vägar, som vore obekvämt belägna och i följd däraf vållande till att en vägdelening icke kunde upprättas på ett ändamålsenligt sätt, skulle få undantagas vid vägdeleningen, och i sådant afseende har Kungl. Maj:t infört bestämmelser uti 12 § 1 mom. Med anledning af inom Riksdagen väckta motioner har utskottet emellertid tagit i öfvervägande frågan om entreprenadsväsendets införande i mycket vidsträcktare mån, och det har, såsom framgår af betänkandet, af särskilda delegerade uppgjorts alternativa förslag såväl för helt väghållningsdistrikt, där alla väghållningsskyldiga kunna besluta om entreprenad med kvalificerad majoritet, som för naturavväghållare. Men vid granskningen af dessa förslag ansåg utskottet sig böra vika för samma skäl, som Riksdagen anfört, att minoriteten icke skall kunna tvingas att afstå från sin rättighet

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)

att underhålla väg in natura. Då beslöt utskottet sig för att föreslå det, som nu framkommit i 64 §, att man åtminstone skulle underlätta entreprenad på frivillighetens väg, och i afseende därå har nu den siste talaren yttrat, att detta kan gå för sig, äfven om det icke står i lagen. Ja, det är ju alldeles riktigt, men på det sätt, som bestämmelsen nu införts i lagen, vinnas flera fördelar, ej blott den, att entreprenören betraktas såsom väghållare och är ansvarig för fullgörandet af dessas skyldigheter, utan också att ett sådant kontrakt, som i lagen omförmäles, upprättadt på viss tid, gäller äfven om fastigheten under tiden byter om ägare, hvilket naturligtvis i detta afseende är af ofantligt stor vikt.

Nu hade den siste talaren en annan anmärkning och den sluter sig till hvad som förekommer i 12 §, där det säges: »År jordbruksfastighet afsides eller obekvämt belägen i förhållande till densamma tilldeladt vägstycke eller yppar sig, till följd af vägs beskaffenhet, märklig svårighet för behörigt fullgörande af jordbruksfastighet åliggande vägunderhåll in natura, må fastigheten, där de väghållningsskyldige, efter framställning af innehafvaren, därtill samtyckt eller, om samtycke vägrats, Konungens befallningshafvande på fastighetsinnehafvarens besvär *pröfvat* skäligt bifall därtill lämna, *därefter* i stället bidraga med penningar efter det belopp, hvartill underhållskostnaden bestämmes af den i IV kap. omförmälda nämnd»; och vidare är där tillagdt: »skolande härvid icke tagas i beräkning den af nämnden angifna särskilda kostnad för ökad besvär i följd af större afstånd från fastigheten till dess vägstycke».

Om jag fattat den siste talaren rätt, gick hans anmärkning ut på, att om ett sådant fall inträffade, skulle entreprenören eller väghållare, som öfverlämnat sitt vägstycke till denne, få behålla denna särskilda ersättning, och det skulle vara en orättvisa mot de andra beskattningsföremålen. Jag kan verkligen icke finna, att så är fallet. Sedan det är bestämdt, hvartill vägunderhållskostnaden uppgår, få ju de väghållare, som hafva dessa vägstycken, bedöma, om det är fördelaktigt för dem att öfverlåta desamma åt entreprenör, och det har ju ej andra beskattningsföremål med att göra, det hvarken ökar eller minskar deras bidragsskyldighet, så att den orättvisan kan jag icke förstå.

Då detta är ett lämpligt sätt och närmar sig till hvad många önska, nämligen att få ett entreprenadssystem, och jag icke kan finna annat, än att detta är klokt och välbetänkt, tillåter jag mig yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Ros: Frukta för majoritetstvång har ju förmått utskottets majoritet att motsätta sig lagfästade af entreprenadssystemet, särskildt på det sätt, som ett par reservanter, herrar Ström och Karlsson, föreslagit. Mig synes emellertid faran för majoritetstvång i händelse af 64 §:s godkännande vara större än faran för minoritetstvång sådan lagen nu är. I den förevarande 64 § stadgas, att väghållningsskyldige äga att förena sig om upplåtande på entreprenad. De kunna så-

ledes icke besluta med majoritetstvång, låt vara med kvalificerad majoritet, att inom distriktet entreprenadsystemet skall tillämpas.

De förhållanden, naturligtvis alldeles säregna, som råda i vårt län, äro sådana, att vi helt enkelt icke kunna reda oss utan entreprenadsystemet. Det är redan tillämpadt, om jag så får säga, på sidan om lagen, och det har gått bra och går bra. Men man kan ju tänka sig, att en minoritet, en eller annan liten jordägare, kan tvinga den stora majoriteten att frångå detta system.

Det är på grund däraf, herr grefve och talman, som jag yrkar afslag å 64 § och bifall till herr Ströms m. fl. reservation.

Herr von Stapelmohr: Med afseende å 64 § har äfven jag reserverat mig. Jag har därmed icke afsett att motsätta mig införandet i lagen af bestämmelser, som främja vägunderhållets utlämnande på entreprenad. Jag är tvärtom af den fulla öfvertygelsen, att väl afpassade sådana bestämmelser skola bilda ett steg på den rätta vägen till ett bättre och måhända också billigare vägunderhåll, än som skall följa af Kungl. Maj:ts förslag. Jag har endast velat antyda, att paragrafen icke synes mig hafva den tydlighet, fullständighet och omfattning, som är önskelig och äfven sakens vikt kräfver. Så har i paragrafen icke blifvit införd någon uttrycklig bestämmelse om en af de viktigaste rättsverkningarna eller den, att en på frivillig sammanslutning af väghållare grundad entreprenad skall gälla äfven mot ny ägare af en fastighet, hvars vägunderhåll i entreprenaden ingår.

Paragrafen gifver nog anledning till åtskilliga andra anmärkningar, men jag skall icke upptaga tiden därmed, och icke heller skall jag framställa något yrkande.

Herr Cederberg: Med anledning af hvad utskottets ärade ordförande yttrat ber jag att få erinra, att 12 §, som han åberopade mot mig, och särskildt bestämmelsen: »skolande härvid icke tagas i beräkning den af nämnden angifna särskilda kostnad för ökad besvär i följd af större afstånd från fastigheten till dess vägstycke» uteslutande angår det fall, då det är väggkassan, som öfvertagit underhållet från den enskilde väglottsägaren och väggkassan anlitar entreprenadsystemet. Det har däremot alldeles icke något sammanhang med hvad som står i 64 §. Det är möjligt, att så har varit menadt, men såsom den siste ärade talaren anförde, är det då skrifvet på något egendomligt sätt, och sådan den af mig citerade bestämmelsen i 12 § är skrifven, kan den icke tillämpas på det förhållande, som omförmäles i 64 §. Det skälet förfaller således helt och hållet, och jag yrkar fortfarande afslag på 64 §.

Herr Ros: Då det yrkande jag nyss gjorde, om det skulle bli kammarens beslut, skulle föranleda ändring af en hel del paragrafer, skall jag be att få ändra mitt yrkande till yrkande på återremiss.

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter herr talmannen yttrade, att beträffande förevarande paragraf vore framställda följande yrkanden: 1:o att paragrafen skulle godkännas med den lydelse, utskottet föreslagit; 2:o att utskottets förslag skulle afslås; och 3:o att paragrafen skulle visas åter till utskottet.

Sedermera gjordes propositioner jämlikt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på godkännande af utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

4 §.

Godkändes.

5 §.

Enligt förslaget lydte denna paragraf sålunda:

»I fråga om byggande och underhåll af allmän väg, bro och färja utgör hvarje härad en gemensamhet för sig.

Är vid den tid, då denna lag träder i kraft, härad deladt i två eller flera väghållningsdistrikt, eller äro två eller flera härad eller delar däraf då förenade till ett distrikt, må därvid förblifva.

Delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller förening af härad eller delar däraf till ett sådant distrikt må därefter, såvidt icke därom förordnats i den ordning 82 § stadgar, ske endast i sammanhang med vägdeltning på sätt nedan sägs.

Hvad sålunda om väghållningsbesvärets fördelning på särskilda distrikt är stadgadt må ej innefatta hinder för kommuner eller lands-ting att lämna bidrag till byggande af allmän väg, bro eller färja.»

Vid förevarande paragraf hade reservation afgifvits af herrar *von Stapelmohr* och *Cederberg*, som hemställt, att sista stycket i 5 § måtte gifvas följande lydelse:

»Hvad sålunda om väghållningsbesvärets fördelning på särskilda distrikt är stadgadt må ej innefatta hinder för kommuner eller lands-ting att lämna bidrag till byggande af allmän väg, bro eller färja. Sådant bidrag må utgå endast från de beskattningsföremål å landet och efter de beskattningsgrunder, hvarom i 6 och 59 §§ stadgas.»

Herr *von Stapelmohr*: I gällande lag angående väghållningsbesvärets utgörande å landet är fastslaget, efter hvilka grunder vägunderhållet skall utgöras och hvilka som skola in natura eller med penningar därtill bidraga. Frågan härom är således undandragen den kommunala själfstyrelsen, sådan den framträder på kommunalstämma och landsting. Nu har emellertid Kungl. Maj:t föreslagit, att det skulle läggas inom landstingens och kommunernas befogenhet att lämna bidrag till byggande af nya vägar. Dessa bidrag kunna dock icke betraktas som vägs-katt, utan som kommunalutskylder eller landstingsutskylder i egentlig mening. De skola därför utgå på sätt om nämnda utskylder är stadgadt. De komma att utgå efter bevillningen eller efter särskilda grunder, som landstinget i

hvarje särskildt fall kan bestämma. Härigenom öppnas möjlighet för landsting och kommuner att utöfva sin beskattningsrätt på sådant sätt, att kostnaderna för byggande af nya vägar komma att läggas på andra skuldror, än som skola bära dem enligt väglagen, och utgå efter andra grunder, än väglagen bestämmer. På detta sätt kan ske en högst betänklig förskjutning af vägbördan, så att den äfven kommer på andra samfälligheter, än som åsyftas i väglagen. De städer, som deltaga i landsting, kunna komma att drabbas af utgifter för landsbygdens vägväsen, oaktadt städerna äro från sådant onus befriade. De lyckligare lottade städerna, som ej deltaga i landsting, blifva dock skyddade från alla påkänningar af ifrågasvarande slag. Att nu å ena sidan söka med lagbestämmelser skydda vissa personer, särskildt de ekonomiskt svagare, de som hafva inkomst under 1,000 kronor, eller äga »annan» fastighet med taxeringsvärde under 800 kronor men å andra sidan öppna en bakport för att indraga under skattskyldigheten sådana personer kan jag icke finna vara riktigt eller ens lämpligt.

När Kungl. Maj:ts förslag var föremål för granskning hos högsta domstolen, uttalade sig också tvenne af justitieråden bestämdt mot den ifrågasatta anordningen, och ett af dem yrkade, att tillägget skulle utgå. Jag skall be att få uppläsa en del af hvad som anfördes. Ett justitieråd yttrade:

»Då i förslaget någon gräns ej satts för bidragets belopp, kan detta således frampressas till att motsvara största delen af eller möjligen hela anläggningskostnaden. Kommunen skulle då, i fråga om anläggning af en viss allmän väg, bro eller färja, faktiskt blifva ett särskildt väghållningsdistrikt, inom hvilket anläggningskostnaden debiterades och utginge efter helt andra grunder än dem, som följdes vid utdebitering inom häradets väghållningsdistrikt.

Efter min uppfattning innebär detta en väsentlig rubbning af väglagens hufvudgrunder, hvilka enligt både Riksdagens och förslaget mening borde vid den begärda revisionen i allt väsentligt orubbade bibehållas.

De skäl jag här ofvan angifvit för min åsikt om obehöfligheten och olämpligheten att tilldela kommun befogenhet att debitera och uttaga bidrag till anläggning af *allmän* väg, synas mig i hufvudsak gälla äfven beträffande landsting; och anser jag mig därför böra för min del tillstyrka uteslutande af 4:de stycket i 5 §.»

Till förebyggande af sådana rubbningar eller förryckningar af de principer, hvarpå väglagen hvilar, är det, enligt min mening, nödigt, att förslaget modifieras åtminstone så till vida, att af kommun eller landsting beslutadt bidrag må uttaxeras endast på de väghållningsskyldigheten å landet eljest underkastade beskattningsföremål och blott med tillämpning af de i väglagen bestämda skattegrunder. Det är af dessa skäl, som jag inom utskottet hemställt, att sista stycket i paragrafen må få följande tillägg: »Sådant bidrag må utgå endast från de beskattningsföremål å landet och efter de beskattningsgrunder, hvarom i 6 och 59 §§ stadgas»; och jag tillåter mig nu, herr talman, att anhålla om bifall till min reservation.

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Herr Sjöörona: Det af Kungl. Maj:t föreslagna tillägget till 5 §, hvilket utskottet tillstyrkt, afser i hufvudsak ingenting annat än att häfda den kommunala själfstyrelsens princip. Hvad landsting angår står det ju i landstingsförordningen, att landstinget skall hafva till sin omsorg att vårda länets anstalter för kommunikationsväsendet, och det lär väl icke kunna bestridas, att dit hör åstadkommande af allmänna vägar. Man åsyftar icke, att landstinget skulle på något sätt åtaga sig underhåll af någon väg utan endast att landstinget skulle kunna bevilja bidrag för att åstadkomma vägar, som landstinget anser vara nödiga och nyttiga för länets utveckling och förkofran. Inom det mig anförtrödda län har detta under mera än 20 år ofta tillämpats så, att länets landsting har beviljat en sjättedel af de beräknade kostnaderna till alla ifrågakomma vägar. Och jag vågar påstå, att kanske ingenting som blifvit gjordt under den långa tid, jag varit styresman i Skaraborgs län, har i så hög grad som just detta främjat länets utveckling och förkofran samt höjt fastighetsvärdena. Och då landstinget får besluta om att lämna bidrag till järnvägsanläggningar till mycket betydliga belopp, är det väl svårt att inse, hvarför icke landstinget skulle kunna få lämna bidrag till anläggning af vanliga vägar. Att det finnes en särskild lag, som säger huru det skall gå, äfven om icke några bidrag beviljas, det är en sak för sig, men om landstinget finner, att en väg icke kan komma till stånd med mindre landstinget beviljar bidrag, må det väl, som sagdt, vara landstingets rättighet att därom fatta beslut. I afseende å kostnadsfördelningen för det bidrag, som landstinget beslutat bevilja, ankommer det på landstinget att själf besluta huru denna fördelning skall ske, därest uttaxering ifrågakommer. Landstingen ha ju, som vi veta, högst betydliga bidrag af brännvinsmedlen, och dessa bör väl landstinget få använda som det vill, och använder landstinget dessa medel till väganlag, så kommer ej uttaxering för detta ändamål i fråga.

Hvad åter kommunerna beträffar, medgifver jag, att kommunalagarna icke innehålla något i afseende å kommunikationsväsendet, men kommunerna skola dock vårda och ordna sina egna hushållsangelägenheter. Om en kommun nu finner att det är ett fullkomligt livsvillkor för kommunen att få till stånd en ny väg, vore väl egendomligt om kommunen skulle kunna hindras att främja en sådan väganläggning. Jag har ifråga härom en ganska rik erfarenhet. Det finnes icke mindre än 18 väghållningsdistrikt inom mitt län, och i dem alla har Konungens befallningshafvande fått behandla frågor om hvilka vägar som skolat anläggas och intagas i vägdelling, och det är nästan exempelöst att icke, då fråga förekommit vid häradsrätten härom, ombuden sagt sig vilja gå in på den ifrågasatta vägens fördelning till allmänt underhåll, under villkor dock att vägen först aflämnades fullt färdig till vägunderhållningsdistriktet. Det vill säga, att de, som äro intresserade af att få vägen till stånd, få med bidrag af statsmedel samt med bidrag af landstinget, om sådant kan erhållas, hvilket senare bidrag inom mitt län utgjort en sjättedel, tillskjuta återstoden af kostnaden. Så inträffar, att en

kommun, som ligger i ena hörnet af ett väghållningsdistrikt och är i stort behof af en väg, ej kan förmå de ombud, som komma tillstädes, att tillstyrka denna väg, och det blir svårt för Konungens befallningshafvande att mot ombudens energiska motstånd eller afstyrkande döma in en sådan väg. Jag skall be att få nämna ett ganska belysande exempel på den saken. I Skaraborgs län finnes en socken, som ligger i sydvästliga hörnet af ett väghållningsdistrikt. Denna socken behöfde en väg, som skulle gå från landsvägen i söder samt väster om Nossan till Nossebro järnvägsstation, som är en högst betydande station på Västergötlands—Göteborgs järnväg. Ansökan kom in att få den dömd som allmän väg och intagen i det allmänna vägunderhållet. Nästan alla ombuden satte sig däremot. Konungens befallningshafvande ansåg sig ej böra gent emot ett sådant motstånd tvinga fram vägen utan afslog ansökningen. Inom ett år därefter kommo deputerade från kommunen till mig och beklagade sig bittert öfver att de ej fått vägen och framhöllo, huru ytterst angeläget det varit för dem att få denna väg. Vägen skulle gå tvärs igenom socknen förbi ett skolhus och skulle ju gå fram till en betydande järnvägsstation, ett bland de villkor lagen uppställer för att en väg skall få anses allmän. Jag sade, att jag trodde, att de möjligen kunde få ett gynnsammare utlåtande från ombuden i socknarna, om de blott kunde åstadkomma, att vägen byggdes utan kostnader för distriktet, men kommunen finge på grund af resolution, meddelad af Kungl. Maj:t, ej fatta ett sådant beslut, utan skulle det kunna gå, sade jag, får man försöka att på enskild väg anskaffa de medel, som ej erhöles genom statsbidrag. Man ansträngde sig då och åstadkom ett papper, där trettio å fyrtio medlemmar af kommunen förbundo sig att bekosta en tredjedel af de beräknade utgifterna. Och när kommunen på ett så framträdande sätt visat både sin offervillighet och det stora behofvet af denna väg, beslöt Konungens befallningshafvande mot afstyrkande af flera bland ombuden, att vägen finge indelas till allmän väg. Däröfver fördes icke heller någon klagan, naturligtvis därför att vägdistriktet slapp ifrån kostnader för vägen, och då hade väghållningsdistriktet icke heller något emot att den blef till allmän väg indelad.

På grund af hvad jag tillåtit mig nu anföra, yrkar jag bifall till den föredragna paragrafen.

Herr von Stapelmohr: Utskottets ärade ordförande anmärkte, att det af Kungl. Maj:t föreslagna tillägget till 5 § i gällande väglag skulle innebära ett häfdande af den kommunala själfstyrelsen. Jag vill erinra, att det icke är fråga om någon rubbning af den kommunala själfstyrelsen, men att Kungl. Maj:ts förslag innebär ett vidgande af omfånget för densamma, så att det skulle blifva möjligt för landstingen och kommunerna att lägga bördor för vägunderhållet på sådana beskattningsföremål, som enligt väglagen äro därifrån befriade.

Det framhölls som ett synnerligen godt skäl för bifall till för-

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

slaget, att den ärade talaren hade den erfarenheten från eget län, att de beslut, som landstinget där fattat om anslag till vägbyggnader, väsentligt bidragit till vägväsendets förbättrande i länet. Ja, landstingets beslut där kunna vara att gifva akt på, men icke att följa, ty Kungl. Maj:t har ju genom utslag förklaradt, att landstinget varit till ett sådant besluts fattande oberättigadt, och beslutena hafva således varit olagliga.

Den ärade talaren sade, att det vore svårt att inse, hvarför landsting ej skulle få lämna bidrag. Jag har icke ifrågasatt, att landsting skulle förhindras att lämna bidrag. Jag vill endast hafva tillägget modifieradt så, att landsting ej skall för vägbyggnader få lägga bördor på andra beskattningsföremål eller uttaga skatter efter andra beskattningsgrunder än i väglagen finnes bestämdt; och blir förbehåll därom intaget i väglagen, behöfves ej, att landstingen bestämma andra grunder för uttagande af beslutade bidrag än efter bevilling.

Det sades vidare, att det kunde vara af största vikt för en kommun att få en väg, och att det vore hårdt, om ej kommunen skulle få möjliggöra dess anläggning genom att därtill lämna bidrag. Ja, är det fråga om en väg, som är behöflig för kommunen uteslutande, finnes ej i kommunalförordningen något hinder för kommunen att bygga hela vägen. Men då får också underhållet i dess helhet falla på kommunen.

Det framhölls äfven, att, om en kommun, som ligger i en utkant af ett väghållningsdistrikt, behöfver en ny väg, men ej kan drifva fram vägstämmas uttalande om väganläggningen, kommunen kanske skulle kunna blifva utan den välbehöfliga vägen, därest icke kommunen eller landstinget finge lämna bidrag. Jag kan icke förstå detta, ty är vägen nödig eller nyttig, skall Konungens befallningshafvande utan andra hänsyn besluta om vägens anläggning, och Konungens befallningshafvande borde icke i sina beslut låta sig påverkas af sådana sidoinflytelser, som att en kommun för att få fram en väg besluter att därtill lämna bidrag. Den kan sedan visa sig icke blott obehöflig utan äfven mycket betungande för väghållningsdistriktet.

Jag yrkar fortfarande bifall till reservationen.

Herr Sjöcrona: Jag skall endast be att få göra ett litet tillägg. Det är visserligen sant, att väglagen undantager vissa beskattningsföremål från deltagandet i vägunderhåll i så måtto, att den inkomst, som icke uppgår till minst 1,000 kronor, är befriad från deltagande. Men däraf följer väl icke att ej inom en eller annan kommun kan finnas ett sådant intresse att få till stånd en väg, eller att icke äfven de, som ej äro skyldiga att deltaga i väganläggning, kunna hafva intresse att få en sådan väg till stånd, och jag behöfver endast erinra om det exempel, jag nyss anförde i afseende å vägen förbi skolhuset. Jag hemställer till herrarne, om icke också det kan vara af stort intresse för mindre inkomsttagare och andra som ej deltaga i vägunderhållet, att det finnes en väg,

på hvilken deras barn kunna komma till skolan. Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på nu föredragna paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas enligt utskottets förslag, dels ock, af herr *von Stapelmohr*, att paragrafen skulle godkännas med den ändring, som angifvits i den af honom och herr Cederberg vid denna paragraf afgifna reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på godkännande af utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *von Stapelmohr* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner första särskilda utskottets förslag till ändrad lydelse af 5 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes förslaget med den ändring, som angifvits i den af herrar *von Stapelmohr* och Cederberg vid denna paragraf afgifna reservation.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—76;

Nej—25.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till nu pågående sammanträdes fortsättande kl. 7 på aftonen.

7, 8, 12—18, 22 och 33 §§.

Godkändes.

35 §.

Denna paragraf lydde enligt

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

»Ärligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två af länsman med biträde af två

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.
(Forts.)

Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)

(Kungl. Maj:ts förslag.)

nämndemän. Sådan syn bör för-
rättas tidigt på våren eller sent
på hösten å tid, som antingen re-
dan är eller, med afseende på
skiljaktiga förhållanden, varder,
efter landstingets hörande, af
Konungens befallningshafvande
bestämd för hela länet eller delar
däraf.

Kungörelse om vägsyn skall
minst åtta dagar före syneför-
rättningen, och, där så ske kan,
å två på hvarandra följande sön-
dagar offentliggöras, och bör där-
vid bestämmas ej mindre dagen
och timmen, då den på hvarje
ställe tager sin början, än äfven
huru stor del af vägen hvarje
dag kommer att besiktigas.

Öfver syneförrättningen föres
protokoll, hvori antecknas för
hvarje vägloft befunna brister i
vägunderhållet och det penninge-
belopp, hvartill kostnaden för de-
ras afhjälpande uppskattas.

Underrättelse om nämnda bri-
ster meddelas de väghållnings-
skyldige genom kungörelse, som
skall uppläsas sist å andra sön-
dagen efter syneförrättningens slut
eller, om gudstjänst då ej hålles,
å först infallande med gudstjänst
förenad söndag samt därefter vara
tillgänglig å det ställe inom sock-
nen, som för sådant ändamål af
kommunalstämma utses; skolande
länsmannen därjämte inom samma
tid tillställa vägstyrelsen utdrag
af kungörelsen, i hvad den rör
vid synen befunna brister i det
vägunderhåll, som åligger väg-
kassan. Kungörelsen skall tillika
inhålla föreläggande för veder-

(Utskottets förslag.)

nämndemän. Sådan syn bör för-
rättas tidigt på våren eller sent
på hösten å tid, som antingen re-
dan är eller, med afseende på
skiljaktiga förhållanden, varder,
efter landstingets hörande, af
Konungens befallningshafvande
bestämd för hela länet eller delar
däraf.

Kungörelse om vägsyn skall
minst åtta dagar före syneför-
rättningen och, där så ske kan,
å två på hvarandra följande sön-
dagar offentliggöras, och bör där-
vid bestämmas ej mindre dagen
och timmen, då den på hvarje
ställe tager sin början, än äfven
huru stor del af vägen hvarje
dag kommer att besiktigas.

Öfver syneförrättningen föres
protokoll, hvori antecknas för
hvarje vägloft befunna brister i
vägunderhållet och det penninge-
belopp, hvartill kostnaden för de-
ras afhjälpande uppskattas.

*Stanna synemännen i olika
meningar, gulle hvad de flesta säga.
Har hvar sin särskilda mening,
gulle länsmannens.*

Underrättelse om nämnda bri-
ster meddelas de väghållnings-
skyldige genom kungörelse, som
skall uppläsas sist å andra sön-
dagen efter syneförrättningens slut
eller, om gudstjänst då ej hålles,
å först infallande med gudstjänst
förenad söndag samt därefter vara
tillgänglig å det ställe inom sock-
nen, som för sådant ändamål af
kommunalstämma utses; skolande
länsmannen därjämte inom samma
tid tillställa vägstyrelsen utdrag
af kungörelsen, i hvad den rör
vid synen befunna brister i det
vägunderhåll, som åligger väg-
kassan. Kungörelsen skall tillika
inhålla föreläggande för veder-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

börande väghållare eller vägfogde att inom viss af syneför rättaren föreskrifven lämplig tid, ej kortare än åtta dagar, hafva bristerna botade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd därjämte att bristerna emot lega afhjälpas.

Kan ej lega af länsmanen under hand åstadkommas för kostnad, ej öfverstigande hvad vid synen för bristernas botande beräknats, varde arbetet utbudet på offentlig auktion, som hålles af länsmanen och kungöres i sockenkyrkan minst fyra dagar förut. Göres då ej anbud, som af länsmanen pröfvas antagligt, äge han på annat lämpligt sätt besörja om arbetets utförande.

Tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister skall, där saken sådant uppskof tåla kan, väghållare eller vägfogde anmanas att inom viss kort tid afhjälpa, vid äfventyr, som nyss är nämndt. Försittes den tid, eller är bristen af beskaffenhet, att dröjsmål med dess afhjälpande kan medföra våda för vägfärande, låte länsmanen ofördrojligen på lämpligt sätt bota skadan.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom länsmanens föranstaltande utföres, äge han hos vederbörande väghållare eller vägfogde omedelbart uttaga; dock, hvad angår botande af tillfälliga brister, ej till större belopp än kronofogden, efter granskning af kostnadsräkningen, godkänner.»

börande väghållare eller vägfogde att inom viss af *synemännen* föreskrifven lämplig tid, ej kortare än åtta dagar, hafva bristerna botade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd därjämte att bristerna emot lega afhjälpas.

Kan ej lega af länsmanen under hand åstadkommas för kostnad, ej öfverstigande hvad vid synen för bristernas botande beräknats, varde arbetet utbudet på offentlig auktion, som hålles af länsmanen och kungöres i sockenkyrkan minst fyra dagar förut. Göres då ej anbud, som af länsmanen pröfvas antagligt, äge han på annat lämpligt sätt besörja om arbetets utförande.

Tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister skall, där saken sådant uppskof tåla kan, väghållare eller vägfogde anmanas att inom viss kort tid afhjälpa, vid äfventyr, som nyss är nämndt. Försittes den tid, eller är bristen af beskaffenhet, att dröjsmål med dess afhjälpande kan medföra våda för vägfärande, låte länsmanen ofördrojligen på lämpligt sätt bota skadan.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom länsmanens föranstaltande utföres, äge han hos vederbörande väghållare eller vägfogde omedelbart uttaga; dock, hvad angår botande af tillfälliga brister, ej till större belopp än kronofogden, efter granskning af kostnadsräkningen, godkänner.»

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utförande på landet.
(Forts.)

Friherre Palmstierna: I 35 § har utskottet föreslagit ett tillägg till Kungl. Maj:ts förslag i fråga om vägsyn. Hittills har det

Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)

gällt att vägsyn förrättas af länsman *med biträde* af tvenne nämndemän. Departementschefen hade tänkt sig, att det borde ändras på det sätt, att vägsyn skulle förrättas af länsman *och* tvenne nämndemän och att dessa tre således skulle hafva lika mycket att säga vid vägsynen. Däremot gjordes af högsta domstolens flesta ledamöter stora anmärkningar, med anledning hvaraf departementschefen ändrade sitt förslag till att samma bestämmelse skulle gälla såsom förut, med »biträde» af tvenne nämndemän, dock att dessa nämndemäns åsikter skulle protokollföras, hvilket dock ej skulle komma in i väglagen, utan skulle därom sedermera blifva en särskild bestämmelse, på sätt omnämnes på sid. 58 i betänkandet, »att länsmannen skulle vara skyldig att i vägsyneprotokollet anteckna de biträdande nämndemännens mening, där den afveke från hans egen. En sådan fråga torde lämpligen kunna hållas öppen för att behandlas i sammanhang med frågan om beredande af ersättning åt nämndemän för deras biträde vid ifrågavarande förrättningar.» Nu har emellertid utskottet ändrat detta på sätt förekommer i fjärde stycket af den föredragna paragrafen: »*Stanna synemännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.*» Det vill säga att det går ut på, att nämndemännen skulle kunna öfverrösta länsmannen, och då blir det deras beslut som gäller. Utskottet har visserligen lagt till här i 80 §: »*Har beslut vid vägsyn fattats i strid mot länsmannens mening, äger denne underställa detsamma Konungens befallningshafvandes pröfning.*» Hittills har enligt mitt förmenande nämndemännen likwisst haft ganska mycket att säga vid vägsynerna. De hafva varit de sakkunniga, de hafva resonerat och kommit öfverens med länsmannen och det har varit mycket sällan man hört talas om, att de icke alla tre kommit till samma resultat. Klagomål hafva härvidlag ytterst sällan försports. Blir det åter så, att väglagen säger: »I hafven makt att öfverrösta länsmannen», då komma nämndemännen i en helt annan ställning och då tränger sig kanske den känslan fram: här hafva vi makten, hvarför då ej begagna den. Exempel på dylikt saknas ingalunda. Nämndemännen äro själfva väghållare och veta hvar skon klämmer, och med deras pretentioner på vägarnas underhåll kan ju vara både si och så. Som man vet är det på somliga ställen mycket ondt om grus och sand, och det kanske ej finnes annat än mosand, som ej kan hålla en väg ordentlig, utan att den så småningom måste makadamiseras eller stenslås. Men detta kostar mycket penningar och det ligger långt ifrån nämndemännens uppfattning att vara med och tvinga jordbrukarne att kosta på sina vägar så mycket.

Länsmannen får man betrakta icke blott som representant för staten, som lämnar betydande bidrag och efter utskottets förslag skulle ännu mera bidraga till vägarnes underhåll, utan äfven såsom representerande det allmänna, som har fordran på att vägarna skola vara ordentliga, och slutligen måste man äfven betrakta honom såsom representant för alla dem, hvilka allt mer och mer få i penningar betala sina bidrag till vägkassan och hvilka följaktligen hafva anspråk på ordentliga vägar. Skulle det nu blifva så, att jord-

brukarna jämte det att de få bidrag för att underhålla vägarna tillika skola vara de bestämmande vid vägsynerna, så kan ju hända, att de, hvilka hafva fabriker, som nu sägas förstöra vägarna, och som skola bidraga att underhålla dessa vägar, få allt sämre och sämre vägar att köra på. Men länsmannen får väl betraktas äfven såsom deras ombud.

Allt är emellertid hjälpt, säger man, genom att beslutet kan underställas Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning. Men hvad vill det säga? Efter papperen kan Konungens befallningshafvande ej pröfva ärendet, kronfogden måste skickas till platsen och han skall bestämma, hvilken som enligt hans mening har rätten på sin sida. Detta föranleder till omgångar, så går det utöfver den laga tiden och vintern står för dörren.

Med anledning af allt detta tillåter jag mig hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Sjöcrona: Den siste talaren slutade med, att detta af utskottet framställda förslag om nämndemännens deltagande vore att kasta bort en ordning, som hittills varit gällande. Ja, det är mycket fråga om den saken, mina herrar. I § 38 af gällande väglag står: »Då vägdelning skall ske, förordnar Konungens befallningshafvande, efter de väghållningsskyldiges hörande, landtmätare eller annan lämplig person att densamma förrätta med biträde af två gode män.» Och i § 39 står: »Stanna förrättningsmannen och gode männen i olika meningar, gäller hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle förrättningsmannens.» Det är således alldeles detsamma, som utskottet här i § 35 inskjutit för att därigenom tydligen utmärka att nämndemännen hafva beslutanderätt gemensamt med länsmannen. När i nu gällande lag i fråga om vägdelning precis samma uttryck: »förrätta med biträde af två gode män» genom tillägget i § 39 uttryckligen utmärkes innebära, att de två, som biträda förrättningsmannen, också hafva rösträtt, så är det mycket fråga om ej detsamma skall gälla i afseende å vägsyner, där samma uttryck: »länsman med biträde af två nämndemän» begagnas, så mycket hellre som här står uttryckligen, att det skall vara nämndemän, d. v. s. två edsvurne domare, som skola biträda länsmannen. Jag har haft många sådana frågor om vägsyner under behandling, och jag har aldrig försport, att det varit tal om någon omröstning vid sådana förrättningar, men jag må erkänna, att jag haft den uppfattningen, att nämndemännen redan nu hafva rätt att deltaga i beslutet, och jag kan ej finna annat än att detta är fullkomligt rätt. En länsman, som är gammal och erfaren, förstår naturligtvis hvad som erfordras för att få en väg försatt i laga skick, men man kan ej alltid hafva gamla och erfarna länsmän, som förrätta vägsyner. Länsmannen kan ju hafva tjänstledighet, och då får man skicka dit en ung skrifvare eller ett biträde att verkställa förrättningen, hvilken kanske aldrig förut varit med på någon vägsyn. Kan det vara lämpligt, att denne ensam skall afgöra frågan mot två erfarna edsvurna nämndemän, som hafva sakkännedom i frågan? Jag kan ej finna, att det är lämpligt.

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.
(Forts.)

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärrets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Det andra skälet för att man skulle tillerkänna länsmannen denna rätt, skulle bero på att Konungens befallningshafvande, kronofogden och länsmannen hafva rätt och plikt att öfvervaka vägarnes behöriga skick, men detta har ju utskottet tillvaratagit därigenom att, om det mot förmodan skulle inträffa, att de två nämndemännen skulle öfverrösta länsmannen, så har han rätt att underställa detta beslut Konungens befallningshafvandes pröfning; och om i ett sådant undantagsfall Konungens befallningshafvande skulle finna sig nödsakad att skicka dit kronofogden för att utröna sakförhållandet och sätta honom i tillfälle att afgifva utlåtande, som kan tjäna Konungens befallningshafvande till ledning, så är väl detta icke något som på något sätt kan verka afskräckande.

Den förste talaren hade betänkligheter mot att på detta sätt genom lagen påpeka, att nämndemännen hafva medbeslutanderätt, emedan, som han sade, om de se, att de hafva makt, så komma de nog att begagna den. Ja, bevars, det vill jag gifva honom rätt uti, men därför att de hafva makten, behöfva de ej missbruka den. Jag hyser den höga tanken om våra nämndemän, att sådant i de flesta fall icke kommer att ske. Utskottet har emellertid bibehållit uttrycket »länsman med biträde af två nämndemän» för att därigenom utmärka, att länsmannen är förrättningsman och har skyldighet att ombesörja allt hvad som hör till förrättningen och proceduren därvid samt expeditionen, och man behöfver ej såsom i Kungl. Maj:ts första förslag utbyta »med biträde» mot detta »och» då ju denna bestämmelse: »stanna synemännen i olika meningar, så sker så och så», tydligt utmärker, att nämndemännen hafva rösträtt.

Jag tillåter mig yrka bifall till paragrafen.

Herr von Mentzer: Såsom förut är nämndt, har herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet först gjort framställning om att dessa syner skulle verkställas af länsman och nämndemän. Sedan gick ärendet till högsta domstolen, och där framställdes mycket allvarsamma anmärkningar mot departementschefens förslag. Kammarkollegium har också yttrat sig i saken och i likhet med högsta domstolens flesta ledamöter förordat, att länsmannen bör ensam hafva beslutanderätten och att nämndemännen böra vara biträden. Sedan ärendet återkommit till departementschefen, ändrade han sig med anledning af de anmärkningar som förekommit och framlade den kungl. propositionen sådan som den nu föreligger.

Så vidt jag kunnat förstå, är det hufvudsakliga skälet för den ändring, som utskottet nu föreslagit, att man säger, att det händer att länsmännen icke hafva samma kunskaper som nämndemännen, och då är det lämpligt och billigt att nämndemännen, som hafva den större sakkunskapen, få hafva beslutanderätt. Jag vill visst icke förneka, att det kan förekomma hvad som här förutsattes, men det är väl dock endast undantag. Det vanliga är väl, att det är gamla ordinarie länsmän, som äro inne i situationen och som därför äro väl ägnade att ensamma vara beslutande. Jag tror detta är regel, och jag tror att, om man vill bedöma ställningen i sin helhet, det

i allmänhet icke råder något verkligt missnöje med vägsynerna, utan att det tillvägagångssätt, som hittills ägt rum, i allmänhet visat sig tillfredsställande. Jag vet då icke något skäl, hvarför man nu skall vidtaga en ändring, i synnerhet som ändringen icke är utan sina faror och har sina olägenheter med sig. Då det är en länsman, som är efter år verkställer synerna och har beslutanderätt, så är kontinuiteten i tillsynen naturligtvis mycket bättre förvarad än då beslutanderätten i väsentlig mån skall öfverlämnas åt personer, som ombytas esomoftast. Och ännu betänkligare torde saken blifva, då vi komma ihåg, att dessa personer äro föremål för omval och hafva sina intressen och försänkningar på olika håll. Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet har också, då han efter högsta domstolens och kammarkollegii yttranden ändrade sitt förslag, framhållit, att om någon ändring skall ske, så måste den vara förenad med bestämmelser om jäf mot förrättningsmännen. Några sådana bestämmelser finnas ej i utskottets förslag. Afven i andra stycken har statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framhållit, att det behöfs tilläggsbestämmelser, om man skall gå i den riktningen, som utskottet här föreslagit. Tänker man sig nu, att nämndemännen skola få det afgörande inflytande, som här är föreslaget, så skall det väl lätt inträffa, att de blifva afgörande i de flesta fall. Länsmannen blir endast en sekreterare åt dem och länsmannen är dock den, som i verkligheten under hela året skall hafva tillsynen öfver vägarna, men skall han en gång om året hafva denna press på sig från främmande håll, så är det ej underligt, om intresset för tillsynen slappas. Således innebär den nya författningen efter min tanke en ganska stor frestelse för länsmannen till att komma uti en ställning, som ej är gynnsam för den sak som här är hufvudsaken, och det är att vägunderhållet blir så bra som möjligt. Det är, som hvar och en kan tänka sig, visst icke något angenämt arbete att förrätta vägsyner; det är ej angenämt att vara tvungen att lägga på och föreskrifva den ena tungan efter den andra. Det torde på grund häraf ligga bra nära till hands för länsmannen att låta nämndemännen regera, hvilka kanske hafva en viss benägenhet att låta tungan blifva så lindrig som möjligt, och själf gömma sig bakom deras rygg; och det som kommer att blifva lidande på det hela, det blir vägunderhållet.

Då jag sålunda från flere synpunkter anser, att utskottets förslag leder till en försämring af det, som är hufvudsaken eller vägunderhållet, så ber jag få instämma i friherre Palmstiernas yrkande.

Grefve Hamilton: De två ärade talare, som haft ordet och yrkat afslag å utskottets förslag, synas ej hafva någon hög tanke om våra nämndemän. Likväl äro de i allmänhet aktade män, som aflagt domareed och som åtminstone med afseende å vägunderhåll hafva en synnerligt stor erfarenhet. Det händer ibland, att enär det, såsom den siste ärade talaren framhöll, ej är angenämt att verkställa syner, så försöka länsmännen draga sig undan och få någon

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.
(Forts.)

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Yngre person tillförordnad, och denne kommer då till vägsynen utan ringaste erfarenhet. Ja, jag kan åberopa ett exempel från min hemort, där en sådan länsman vid vägsynen genomdref sin vilja och för så vidt beslutet hade gått i verkställighet, hade kostnaden för vägunderhållet uppgått till mer än 6 procent af taxeringsvärdet å de fastigheter, som hade åliggande att sörja för vägunderhållet. Jag föreställer mig också, att om tre personer skola syna vägen och fatta beslut, så finns det mindre anledning till missgrepp än om beslutet ligger i en persons hand, och denne därtill möjligtvis kan vara en tillförordnad tjänsteman, som icke äger den ringaste erfarenhet.

Den siste ärade talaren nämnde också, att hittills har icke visat sig något missnöje med vägsynerna. Ja, jag tror, att på de flesta ställen har man hittills ansett, att nämndemännen hafva beslutanderätt jämte länsmannen. Man har ansett sig böra tolka lagen så. Jag har själf varit nämndeman i 6 år och verkställt vägsyner, och nog har man låtit min röst gälla. Vi veta ju också, att nämndemännen äro trafikanter, och såvidt jag vet äro de lika måna om att vägarna skola vara i ordentligt skick som någonsin länsmannen. Både för trafikanterna och vägunderhållet är lämpligast, att vägsynerna verkställas af tre och icke blott af en beslutande, och får jag därför yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Sjöcrona: Då herr von Mentzer upprepat, att här är fråga om en ändring, så skall jag å min sida återigen upprepa, att det icke är fråga om någon ändring. Enligt hvad jag sökt klar-göra för herrarne, hafva nämndemännen enligt min uppfattning redan nu medbeslutanderätt vid vägsynerna. Här är således endast fråga om att tydligt uttala detta. Herr von Mentzer åberopade särskildt, att departementschefen hade vid ärendets andra föredragning ändrat mening på grund af hvad som förekommit inom högsta domstolen. Ja, därvid bör man dock komma ihåg, att departementschefen uttryckligen förklarar, att han behölle sin åsikt om att nämndemännen skola hafva medbeslutanderätt och att han endast böjde sig för högsta domstolens auktoritet. Hvad högsta domstolens mening angår, så utmynnar den egentligen däri att, om man skall tillerkänna nämndemännen medbeslutanderätt, så bör det finnas bestämmelser angående besvärsförfarande, och i detta afseende har utskottet uppfyllt högsta domstolens vilja, då utskottet i § 80 infört bestämmelser om rätt till besvär öfver vägsynens åläggande och utskottet jämväl gifvit länsmannen rätt att i de fall, då han blifvit öfverröstad, underställa beslutet Konungens befallningshafvandes pröfning.

Sedan talade herr von Mentzer också om att i högsta domstolen hade förekommit en antydning om att det behöfdes bestämmelser om jäf. Nej, det behöfves icke i detta fall mer än i andra, ty det är ju en i allmän lag fastställd grundsats, att den, som är jäfvig, får ej deltaga i behandlingen af vederbörande ärende, för så vidt det ej särskildt förklaras, att jäf icke gäller, såsom t. ex. i afseende å vissa administrativa måls behandling, där det göres undantag från

den grundsatsen, att enskildt intresse i målet bör vara anledning till jäf. Och för öfrigt, då skulle väglagen innehålla bestämmelser om jäf i många andra fall, såsom i fråga om uppskattningsnämnd, vägdelningsförrättning o. s. v. I dessa afseenden finnas emellertid inga dylika bestämmelser, utan den allmänna lagens grundsatser gälla. Jag vidhåller mitt yrkande om bifall.

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.
(Forts.)

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter propositioner gjordes i enlighet med de i afseende å förevarande paragraf framställda yrkandena, först på bifall till utskottets förslag samt vidare därpå att kammaren skulle godkänna motsvarande paragraf af Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

41—47, 49—51 §§, V kap. öfverskriften och 52—55 §§.

Godkändes.

57 §.

Utskottet hade föreslagit att denna paragraf skulle lyda sålunda

»Inom juni månads utgång hvarje år skall vägstyrelsen till revisorerne aflämna dels fullständig redovisning öfver föregående årets förvaltning, dels beräkning öfver såväl vägkassans utgifter för det kommande året som äfven den behållning, hvilken utöfver det i 62 § omnämnda öfverskott kan vid löpande årets slut vara att påräkna, jämte de inkomster, hvilka på grund af föregående beslut böra under det nästföljande året inflyta, dels ock ett på denna beräkning grundadt förslag till inkomst- och utgiftsstat för vägkassan under det nästföljande året; och åligger det revisorerne att före den 7 augusti till vägstyrelsens ordförande insända dessa handlingar, åtföljda af såväl berättelse öfver den af revisorerne verkställda granskning af vägstyrelsens redovisning som äfven revisorerne yttrande öfver förslaget till inkomst- och utgiftsstat för vägkassan samt de vägväsendet i öfrigt rörande förslag, styrelsen kan hafva framlagt.

Vägstyrelsens ordförande låter därefter i länskungörelserna offentliggöra revisorerne berättelse jämte styrelsens förklaring öfver möjligen gjorda anmärkningar samt förslaget till inkomst- och utgiftsstat med tillkännagifvande, att öfriga handlingar finnas för väghållningsskyldige hos vägstyrelsens ordförande tillgängliga samt att den, som i anledning däraf har något att erinra, skall sådant hos ordföranden anmäla före den 15 september.»

Herr Cederberg: De af herrarne, som studerat betänkanudet, hafva måhända därvid observerat, hurusom en motion väckts af herr Lundell i Andra Kammaren, hvilken yrkat en något förändrad beräkning af vägs-katten, hvilken beräkning enligt hans mening skulle vara bättre än den här föreslagna. Bestämmelsen härom förekom-

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.*

(Forts.)

mer visserligen först i § 60, men om herr Lundells motion i öfrigt bifalles, skulle den komma att inverka äfven på § 57. För min del har jag ansett herr Lundells motion böra bifallas, och i enlighet med denna min åsikt har jag affattat en reservation vid § 57.

Såsom herrarne veta, blifva enligt nu gällande väglag de, som verkställa vägunderhåll in natura, icke debiterade för någon särskild vägs katt, så länge det, som inflyter från de endast penningbidragande, är tillräckligt för att bestrida vägkassans utgifter. Men vägs katten får ej heller sättas lägre än att den jämnt motsvarar de naturaunderhållsskyldiges bidrag, fördelade per fyrk. Genom detta sätt för vägs kattens debitering skulle således vägglottägarna erhålla full ersättning för sitt besvär med naturaunderhållet. Denna godtgörelse utbetalas ej direkt utan på det sätt att vederbörandes vägs katt minskas just med det belopp, som motsvarar det vägunderhåll, som indelats på hans hemman. Emellertid sker denna afräkning, om jag så får uttrycka mig, efter ett medeltal, beräknadt efter alla vägglottägares besvär, och alldeles icke särskildt för hvarje vägglottägare. Därvid uppstå åtskilliga olägenheter i en mängd distrikt: särskildt är detta förhållandet, när såsom ännu år 1900 var fallet vägglottägarna i flertalet väghållningsdistrikt fått sig tillskiftade sina vägstycken efter gamla lagen, enligt hvilken vägstycken tillskiftades hemmansägare efter mantal och ej efter taxeringsvärde. Taxeringsvärdet, omsatt i något som kallas vägtal, är annars det, som skall utgöra grunden för fördelningen. År 1900 voro nya vägdeleningar ännu ej ens påtänkta i — efter hvad man af tillgänglig statistik kan döma — ej mindre än omkring 130 väghållningsdistrikt, och i alla dessa distrikt, som således ej undergått ny vägdelening, utan där vägunderhållet är fördeladt efter mantal, utgöres således vägunderhållet icke alls efter den grund, som väglagen bestämmer. Antag — jag tager ett exempel, som jag vet existerar i verkligheten — att det finns inom ett väghållningsdistrikt i en och samma by två hemman, det ena med tre gånger så stort mantal som det andra, men det tre gånger så stora mantalet har ett taxeringsvärde, uppgående till endast 2,000 kronor, medan det andra åter har ett taxeringsvärde, uppgående till 5,000 kronor. Efter dessa taxeringsvärden skulle nu väghållningsbördan fördelas mellan de båda hemmanen så, att när det ena verkställde vägunderhåll för 5,000 kronor, så skulle det andra verkställa vägunderhåll endast för 2,000 kronor; men genom det sätt, hvarpå vägunderhållet där nu bestrides, får det hemman, som skulle verkställa vägunderhåll för 2,000 kronor — således något mindre än hälften af det andra — verkställa vägunderhåll för tre gånger så mycket. Denna orättvisa eller afvikelse från lagens grundsats rättas ej genom det sätt, hvarpå vägs katten nu är debiterad. Utgår man från den — åtminstone i detta fall — naturligtvis omöjliga förutsättningen, att det inom väghållningsdistriktet endast funnes de två hemman jag nämnt som voro väghållningsskyldiga, skulle man slå ihop 5 och 2 till 7 och så säga, att hvardera skulle underhålla för 3,5 och efter detta förhållande finge båda sina afdrag. Det ena finge då alldeles för

litet afdrag för sitt vägunderhåll och det andra alldeles för stort. För att förebygga detta har herr Lundell föreslagit, att hela väghållningskostnaden, sådan den är uppskattad af särskilda nämnden, skall inräknas i väggassans utgifter för året och att dessa utgifter skola fördelas på alla fyrktalen inom kommunen. Då blir naturligtvis alla, såväl jordbruksfastighetsägares fyrktal som andra bidragande fyrktal, precis lika beskattade. Men när de skola betala sin väggskatt, så skulle enligt herr Lundells förslag från den hvarterade hemmanet påförda väggskatten afdragas precis värdet af hemmanets naturaunderhåll. Därigenom skulle det missförhållande rättas, som beror på den gamla vägdeleningen, d. v. s. om sådan vägdelening ännu består, som fanns, innan den nuvarande lagen tillkom.

Efter det redan af kammaren gillade förslaget i 46 § skulle det blifva särskild ersättning, uppskattad af särskilda nämnden, när olika väghållare hafva olika afstånd till sina väghållningsdistrikt. På det sätt debiteringen nu sker få vissa väghållare icke tillgodonjuta just detta uppskattade värde utan blott en liten del däraf, under det andra få ersättning för besvär, som de icke haft, nämligen sådana som bo alldeles invid sina vägstycken. På detta har jag anført exempel i den af mig afgifna reservationen, men det blir för långt att här upprepa. Detta skulle äfven rättas genom herr Lundells förslag.

Slutligen förekommer en tredje egendomlighet i de nu gällande och af utskottet föreslagna bestämmelserna rörande skattens utdebitering. Detta gäller företrädesvis sådana distrikt, där det, som inflyter ifrån de endast penningbidragande, tillför väggkassan större belopp, än den behöfver för sina kontanta utgifter. Under sådana förhållanden får hvarken väghållaren eller de endast penningbidragande åtnjuta någon lindring, utan de få utgöra precis hvad som motsvarar vägglottägarnes besvär per fyrk räknadt. Men om nu redan hälften, tredjedelen eller fjärdedelen af det, som inflyter från de penningbidragande, öfverstiger väggkassans behof, så skall det i alla fall tagas ut och hvarför? Jo, för att, som det heter i § 62, utgöra ett slags fond till framtida ändamål. Det talas här om vägarne grundförbättring m. m. Nu medgifver jag mer än gärna, att det vore af synnerlig betydelse, om vägarne förbättrades, men mig synes det vara vida naturligare, om det sker på sådant sätt, att man, där en väg behöfver förbättras, i sin utgiftsstat beräknar, hvad denna förbättring kostar och anskaffar medel därtill genom väggskatt. Att däremot upptaga väggskatt på sätt, som nu sker, och därvid bilda öfverskott, är ju precis som att säga: Ja, penningarna behöfvas icke nu, men de komma möjligen i en framtid att behöfvas, och därför blir beskattningen större än nödvändigt är.

Man må icke tro, att denna fondbildning, som jag kallar den, i väggkassan har någon nämnvärd betydelse för vägväsendet i stort sedt. År 1900 fanns öfverskott uppgående till 5,000 kronor och däröfver i, som jag vill minnas, 62 distrikt, men utaf dessa 62 distrikt utdebiterade 43 samtidigt skatt äfven på dem, som voro indelade till vägunderhåll in natura. Det visade sig således, att uti

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

dess 43 af 62 distrikt de kända behofven voro större, än att de kunde tillgodoses med det, som inflöt från de icke penningbidragande. I 19 distrikt funnos verkligen öfverskott af nämnda storlek, utan att man samtidigt uttog vägskatt utaf de in natura underhållsskyldiga.

Nu måste herrarne väl medgifva, att man icke kommer långt med 5,000 kronor, därest det är fråga om någon nämnvärd vägförbättring. Vill man återigen komma upp till sådana siffror, som betyda något, då det är fråga om mera dyrbara vägförbättringar, så kan man ju t. ex. stanna vid 20,000 kronor. Undersöker jag då, huru många väghållningsdistrikt, som år 1900 hade en behållning uppgående till 20,000 kronor och däröfver, så befunnos de vara endast 5 stycken af förenämnda 19 i hela riket.

Denna tvångsfondbildning har således en orimligt minimal betydelse för vägväsendet i dess helhet, och den är således enligt min tanke icke berättigad ens för detta ändamål, för så vidt nota bene därigenom uttages större skatt, än som behöfves.

Den idé, som nu af herr Lundell upptagits, är för öfrigt långt ifrån ny. Redan i sin proposition till 1889 års Riksdag hade Kungl. Maj:t föreslagit ett precis liknande debiteringssätt, som det af herr Lundell nu accepterade. Det hette nämligen uti motsvarande paragraf af 1889 års förslag: »Vägskatten utgår sålunda, att den på hela väghållningsdistriktet belöpande väghållningskostnaden, hvarmed förstås dels kostnaden för underhåll af all indelad väg enligt särskilda nämndens uppskattning, dels alla de utgifter, som enligt den fastställda utgiftsstaten skola bestridas ur vägkassan, fördelas på samtliga enligt § 6 i väghållet deltagande beskattningsföremål» etc. Detta är precis detsamma, som herr Lundell föreslagit i sin motion. Nu säger utskottet emot denna idé: »Betänkelig ställer sig ock för utskottet den i förslaget inrymda fullständigt nya anordning, att hvarje väghållare skulle i likvid med vägkassan undfå full ersättning för värdet af det honom åliggande vägunderhåll in natura, sådant detta blifvit af särskilda nämnden uppskattadt.» Ja, det låter underligt att kalla detta en fullkomligt ny anordning, då det redan fanns i förslaget till 1889 års Riksdag, men det är ändå egendomligare att kalla en sådan anordning ny, då gällande väglag just genom det sätt, hvarpå den är skriven, gifver väghållaren full ersättning för sitt naturaunderhåll, nota bene såvidt det är alldeles proportionellt emot hans vägtal, hvilket det dock i regel icke är.

I alla händelser kan det, såsom det nu är, inträffa, att han på ett ställe får mer, än han skall hafva och på ett annat mindre. Det är med nuvarande debiteringssätt ett lotteri, huruvida han får precis hvad han skall hafva och icke mer eller mindre.

År 1889 hade Kungl. Maj:t också tydligare utsagt, hvad jag nyss nämnde, då han nämligen föreslog, att »vid fördelningen af hela väghållningskostnaden enligt 59 § räknas den i mantal satta jorden till godo uppskattade värdet af det underhåll in natura, som jorden åligger». Åsikten är således gammal, och såvidt framgår

af förhandlingarne och motiveringarne vid de riksdagar, som följde efter 1889, och hvilka till slut ledde till antagandet af nu gällande väglag, har det icke varit meningen vid dess stiftande att göra någon som helst ändring uti denna af Kungl. Maj:t redan år 1889 föreslagna och af herr Lundell nu accepterade anordning.

Det kan nog förefalla, som om denna anordning skulle förorsaka några alldeles nya svårigheter vid debiteringen af uppbörden. Därvidlag ber jag dock att få erinra, att det enligt herr Lundells förslag fordras precis samma förfarande, som Kungl. Maj:t nu föreslagit beträffande sättet att tillställa väghållarne tiondedelen af det uppskattade värdet af deras underhåll. Det betyder precis detsamma, om härads-skrifvaren i debetsedeln afräknar en krona eller 10 kronor, om han afräknar 1,50 krona i stället för 15 kronor o. s. v.

Skillnaden består endast däruti, att den längd, som härads-skrifvaren är berättigad att få från vägstyrelsens ordförande, om herr Lundells motion går igenom, skall upptaga hela det uppskattade värdet utaf hvars och ens väghållningsbesvär, under det att enligt det kungl. förslaget längden upptager endast en tiondedel af samma uppskattade kostnader. Detta är hela den stora skillnaden, och den drabbar, som jag säger, icke uppbördsförvaltningen, ty den går efter längden i båda fallen, utan den drabbar egentligen vägstyrelsens ordförande, för hvilken det åtminstone icke bör medföra större besvär att skriva ut siffrorna precis sådana de förekomma uti särskilda nämndens längd än att flytta decimalkommat och därigenom förvandla det uppgifna beloppet till en tiondedel af samma uppskattade värde.

Emellertid lär en ändring icke kunna ske på annat sätt, än att närmare bestämmelser meddelas rörande inkomst- och utgiftsstatens uppställning. Dessa bestämmelser synas mig lämpligast kunna och böra införas uti 57 §, uti hvilken alltså, såsom uti reservationen påpekats, bör vidtagas en förändring, ehuru endast en sådan af formell natur. Det reella möter först, som sagdt, uti 60 §. Jag tager mig emellertid friheten att på grund af det nu anförda yrka bifall till den af mig med flera föreslagna formuleringen af 57 §.

Jag skulle, jag erkänner det, egentligen böra yrka återremiss på paragrafen i syfte att få denna ändring vidtagen, ty utskottet har faktiskt icke ingått på en behandling af frågan om motionens inflytande på de särskilda paragrafernas affattning, och förslaget är följaktligen i denna del icke granskadt. Jag tror mig emellertid veta, att kamrarna komma att stanna i motsatt beslut, och därför lär väl ett af denna kammare fattadt formellt beslut föranleda till en sammanjämkning inom utskottet, som då kan granska formuleringen. Agde återigen endast återremiss rum, och Andra Kammaren hade fattat ett motsatt beslut, så skulle följden naturligtvis endast blifva en hemställan till Första Kammaren att fatta beslut i ärendet.

Jag tror således, att man vinner någon tid genom att nu bestämma sig för en viss formulering, och det är med hänsyn härtill, som jag ber att få yrka bifall till reservationen, i hvad den rör 57 §.

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

Herr Sjöcrona: Den fråga, som nu väckts på tal, är icke af synnerligt stor betydelse, men den rör en princip med afseende å väghållningsbördans fördelning, och därför kan den ju vara af en viss vikt. Egentligen är det vid 60 §, som denna fråga skall afgöras, men då den äfven inverkar på 57 §, är det ju alldeles riktigt, att den här blifvit behandlad i sin helhet.

Först och främst vill jag nu erinra, att detta, hur uttaxeringen skall ske för vägskatten, väl måste anses vara en af väglagens grunder, och Riksdagen har i sin skrifvelse år 1900 uttryckligen förklaradt, att Riksdagen icke önskar någon ändring i de hufvudgrunder, på hvilka lagen hvilat.

Enligt 1889 års proposition skulle, såsom herr Cederberg redan antydt, den uppskattade kostnaden för vägunderhållet in natura sammanslås med vintervägunderhållningskostnaderna och öfriga administrationskostnader inom vägdistriktet, och sedan skulle den summa, som därigenom uppkom, utdelas på alla vägfyrkar efter det belopp, som uppkom genom division af summan med vägfyrkarnes antal. Om naturavägunderhållet var jämförelsevis dyrt, men därjämte de öfriga utgifterna jämförelsevis små, så kunde vid en sammanslagning af båda summorna till en och deras fördelning lätt inträffa, att uttaxeringen per fyrk blef mindre än det belopp, som af de uppskattade kostnaderna för vägunderhållet in natura belöpte på hvarje jordbruksfastighetsfyrk. Men i vissa fall kunde inträffa, att ett öfverskott uppstod därigenom, att de icke naturavägunderhållsskyldige finge betala mera, än som ovillkorligen erfordrades för bestridande af de öfriga kostnaderna. När detta förekom i 1889 års särskilda utskott, gjordes med synnerlig styrka gällande särskildt från Andrakammarledamöternas sida, att när man nu hade gått in på att jämka fyrkberäkningsgrunden mellan de olika beskattningsföremålen på sätt, som 1889 års utskottsförslag och nu gällande lag innehålla, skulle de andra beskattningsföremålen under alla förhållanden åtminstone vidkännas lika tunga som de naturaunderhållsskyldige, och därför infördes i 60 § den bestämmelse, som nu också är föreslagen att bibehållas, nämligen att de uppskattade kostnaderna för naturaunderhållsskyldigheten först skola fördelas på jordbruksfastighetsfyrkarna, och det belopp, som då uppkommer såsom kvot, debiteras ut på de andra fyrkarna. Först sedan det då visat sig, att detta icke räcker till de öfriga kontanta utgifterna, skall det öfverskjutande beloppet uttaxeras lika på alla vägfyrkar.

Ingen kan väl heller förneka, att det är fullkomligt rättvist, att alla sålunda få vidkännas lika tunga af väghållningen.

Nu har motionären föreslagit, att man skulle afvika från denna af Kungl. Maj:t och Riksdagen antagna grund, som Riksdagen förklaradt sig icke vilja hafva ändrad, på sådant sätt »att hela väghållningskostnaden såväl för vägunderhållet in natura som eljest inom ett distrikt skulle sammanslås i en summa; att hvad däraf efter afdrag för statsbidraget och andra tillgängliga inkomster återstode såsom brist att fylla skulle utdebiteras såsom vägskatt lika för alla vägfyrkar; samt att enhvar väghållare in natura skulle genom af-

räkning vid uppbörderna af hans vägs-katt och öfriga allmänna utskylder bekomma full ersättning för värdet af den honom åliggande naturaprestation, sådan den blifvit af särskilda nämnden uppskattad; samt att följaktligen hvarje sådan tvångsbildning af öfverskott i vägkassan, som afses i 62 §, skulle vara utesluten.»

Herr Cederberg har nu riktat sin anmärkning först och främst däremot, att det skulle uppkomma ett öfverskott, som han anser vara obehöfligt eller icke lämpligt. Enligt hans uppfattning vore det bättre att icke taxera ut mera, än hvad som ovillkorligen fordras för hvarje år. Om detta öfverskott är stadgad i § 62, att det i första rummet skall användas till grundförbättringar af vägarne, samt att, sedan sådan grundförbättring ägt rum i erforderlig mån, öfverskottet med Konungens befallningshafvandes tillstånd äfven kan användas till lindring af väghållningsbördan i dess helhet och sålunda rent af utdelas på de väghållningsskyldige. Det säger sig själf, att, om man på detta sätt bildat en fond för lindring af väghållningsbesväret, detta är en mycket kraftigare och bättre lindring, som åstadkommes genom den besparade fonden, än detta lilla, som skulle kunna åstadkommas för hvarje år, därigenom att uttaxeringen blefve något litet mindre, än hvad den under andra förhållanden skulle blifva.

Ett annat syftemål, som man vill vinna med den Lundellska motionen, är, att uttaxeringen ständigt skulle följa med bevillningstaxeringen, enär fyrkarne ju beräknas efter taxeringsvärdet, och att jordbruksfastighet sålunda skulle helt och hållet betungas endast efter bevillningstaxeringsfyrk och få igen på afräkning hvad den fått vidkännas för mycket i naturaunderhåll.

Det kan ju låta mycket tilltalande, detta, då ju en af grunderna i väglagen är, att väghållningsbördan skall lämpas efter taxeringsvärdet, men det komme otvifvelaktigt att föranleda till hvarjehanda oegentligheter och kanske också rätt mycket missnöje. Skall det vara så, måste man utgå från den förutsättningen, att uppskattningen af naturaunderhållsskyldigheten är alldeles riktig.

Det är väl dock ingen, som tror, att det är möjligt åstadkomma en alldeles absolut riktig sådan uppskattning. Har nu en väguppskattningsnämnd råkat att uppskatta ett vägstyckes underhåll exempelvis till 100 kronor, men väghållaren mycket väl kan fullgöra det för 50 kronor, så är ju uppskattningen 50 kronor för hög. Det är dock en försvinnande obetydlighet, som härigenom faller på de öfriga väghållningsskyldige; men antager man det Lundellska förslaget, så blir följderna, att väghållaren får stoppa dessa 50 kronor i sin egen ficka. Det är ju gifvet, att hans granne, som har ett lika långt stycke att underhålla, måste blifva högst missbelåten öfver ett sådant förhållande.

Då det nu genom vägdelning är bestämdt hvad hvar och en skall hafva för vägstycke att underhålla, och då de, som hafva lika mantal, om det är gammal vägdelning, eller lika taxeringsvärde, om det är ny vägdelning, skola hafva precis lika långt stycke att underhålla, skulle det genom ett bifall till herr Lundells förslag kunna

Om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.
(Forts.)

*Om ändring
i vissa delar
af lagen
angående
väghållnings-
besvärets ut-
görande på
landet.
(Forts.)*

inträffa, att af dessa, som under flera år underhållit sina vägstycken med lika bördor, den ene genom en förändring af taxeringsvärdet skulle få betala mera än förut och den andre kanske få betala mindre. Naturligtvis skulle detta vålla missnöje.

Det kan således icke vara något skäl att för den lilla förmån, som man förmenar sig kunna vinna, afvika från den grund, som en gång är antagen, och från hvilken, enligt hvad jag förut sagt, Riksdagen förklarar sig icke vilja afvika.

Jag tillåter mig yrka bifall till den nu föredragna paragrafen.

Grefve Hamilton: Då jag instämt med herr Cederberg i hans reservation, ber jag att med ett par ord få angifva skälen härtill.

Ett bifall till herr Lundells motion skulle medföra tvenne fördelar. Den ena är den, att jordbruksfastighet skulle få erlägga vägskatt efter senaste taxeringsvärde och icke efter det taxeringsvärde, som gällde, då vägdelen ägde rum. Här har just i dag framhållits af några talare, att jordbruksfastigheten på sina ställen varit för lågt taxerad. Nåväl, genom ett bifall till herr Lundells förslag kan man få en ändring i vägskatten, därför att den enligt detta förslag skall utgå efter senaste taxeringsvärde. Den andra fördelen, som härigenom skulle vinnas, är den, att man uti väghållningsdistrikten icke skulle behöfva uttaxera mera, än som är nödvändigt. Det medgifves väl, att uti ett fåtal kommuner, där stora industrier och annan inkomst finnas att beskatta, väggkassan vuxit mera, än som varit behöfligt. Herrarne veta ju, att enligt nu gällande väglag och fortfarande enligt utskottets förslag å icke jordbruksfastighetsfyrek skall uttaxeras lika mycket, som de natura- underhållsskyldige utgöra för jordbruksfastighet, och till följd däraf kommer naturligtvis i somliga distrikt att inflyta alltför mycket penningar i väggkassan, hvarigenom uppstår en onödig fondbildning. Uti ett distrikt i Skåne lär man kringgått lagen, därför att den ansågs vara orimlig. Vägskatten därstädes utgjorde för de natura- underhållsskyldige 17 öre, men om dessa 17 öre hade utdebiterats på alla industrier, kolgrufvor o. d., så skulle mycket mera pengar influtit, än som behöfdes. Utaf denna anledning sänktes utdebiteringen på dessa industrifyrkar, inkomstfyrkar o. s. v. till 15 öre, och jordbruksfastighetsfyrkarna återfingo kontant skillnaden mellan nämnda 17 och 15 öre. Naturligtvis är det också oriktigt att beskatta vare sig jordbruksfastighet eller annan inkomst högre, än som är behöfligt för vägarne underhåll.

Det synes mig, herr talman, vara alldeles själfklart, att det riktigaste vore att bifalla herr Lundells förslag, men då jag antager, att kammaren icke på rak arm vill besluta en omformulering af dessa paragrafer, ber jag få yrka återremiss.

Herr Cederberg: Med anledning däraf, att den siste talaren yrkade återremiss, skall jag bedja att få återtaga mitt yrkande och förena mig med honom.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på föreliggande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock att paragrafen skulle visas åter till utskottet.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jämlikt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på återremiss vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner första särskilda utskottets förslag till ändrad lydelse af 57 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas ifrågavarande förslag åter till utskottet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—30;

Nej—81.

58 §.

Godkändes.

På framställning af herr talmannen beslöts, att den fortsatta behandlingen af det föreliggande utlåtandet skulle uppskjutas till aftonsammanträdet.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner:

1:o) angående godkännande af uppgjordt förslag i fråga om uppförande vid Vänersborgs hospital och asyl för Alfsborgs läns räkning af en upptagningsanstalt för sinnessjuka;

2:o) angående ändrad lydelse af § 13 i förnyade nådiga aflöningsreglementet för tjänstemän och betjante vid statens järnvägar den 3 maj 1901;

- 3:o) angående inköp för telegrafverkets behof af vissa fastigheter;
4:o) angående pension åt biträdande läkaren vid Stockholms hospital E. L. Fagergrens änka Sofia Charlotta Augusta Fagergren, född Lindblom, samt uppsyningsmannen vid Vadstena hospital och asyl P. A. Hvarfners änka Augusta Josefina Hvarfner, född Svensson;
5:o) angående nytt öfningsfält för arméns i Stockholm eller dess närhet förlagda trupper samt försäljning af två områden af Norra Djurgården; och
6:o) angående ökning af lånefonden för rederinäringens understödjande.
-

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Herr statsrådet *Husberg* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående ändrad lydelse af 8 och 28 §§ uti Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878.

Herr *Rabe* väckte en motion, n:o 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inredande i fastigheten n:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm af lokaler för utrikesdepartementet m. m.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Hedborg* under 14 dagar från och med den 10 innevarande månad.

Kammaren åtskildes kl. 3,19 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.